

अभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ८० / अंक : २१ / २०७९ फागुन १९ ज्येष्ठ शुक्रबार / Mar. 3, 2023 / कूल्य रु. १०/-

प्रधानमन्त्री बन्न
मात्र दाहाल ओली निवास
पुगेको रहस्य खुल्यो

काठमाडौं। मसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा तत्कालिन सत्ता गठबन्धनले सरकार निर्माण गर्ने आवश्यक बहुमत ल्याउन नसकेको हुनाले नेपाली कांग्रेस तुलो दल भएपनि उसले सरकार निर्माण गर्न सकेको थिए। कांग्रेसले आफ्नो पार्टी तुलो दल भएकाले राष्ट्रपति र प्रधानमन्त्री दुवै पद पाउनु पर्दछ भन्ने अडान राखेकोले गर्दा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालको प्रधानमन्त्री बन्ने तिब्र आकाङ्क्षामा लागेका हुनाले मात्र उनी पुस १० गते एमाले अध्यक्ष राष्ट्रपति एमाले सम्पादकी सम्पादनमा पुगेको अनुसार उनी प्रधानमन्त्री बन्न चाहन्न थाएको थिए। त्यसी राजनीति अनुसार कांग्रेसले

>>> बाँकी ६ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पानि पढ्न सकिन्छ।

कांग्रेसको ढोक्सामा दाहाल परे

काठमाडौं। नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रबीचमा पुस १० गते भएको सहमति भक्तिएपछि माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल लगायतले नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीलाई राष्ट्रिय सहमति गर्न नचाहेको आरोप लगाउन थालेका छन्। माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष दाहाललाई कांग्रेसले प्रधानमन्त्री बनाउन अस्वीकार गरेको हुनाले मात्र उनी प्रधानमन्त्री बन्न चाहन्न थाएको थिए। त्यसी राजनीति अनुसार कांग्रेसले

>>> बाँकी ८ पेजमा

भारतसँग थुरथुर दाहाल सरकार

काठमाडौं। माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले नेकपा एमालेसँगको सहमति तोडेर नेपाली कांग्रेससँग गठबन्धन गरेपछि प्रधानमन्त्री दाहालको राजनीतिक चरित्रमाथि अनेक प्रकारका शंका उपशंका उठेका छन्। दाहाल सत्ता स्वार्थका लागि जोसँग जस्तोसुकै सहमति गर्न तयार हुन्छ भन्ने आरोप लाग्दै आएको छ। त्यसैको परिणाम हो कांग्रेस लगायतका अन्य केही दलहरूसँग एउटासँग गठबन्धन गरेर प्रधानमन्त्री भएकै बेला फेरी अर्कोसँग गठबन्धन गरेर सत्ताको आयु लम्बाउने खेलमा लाग्नु।

केही हप्ता अधि भारतीय विदेश सचिवले नेपालको >>> बाँकी ८ पेजमा

प्रधानमन्त्रीको प्रतिरोधपूर्ण निर्णय

काठमाडौं। प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले राष्ट्रसंघीय मानवअधिकार परिषदको ५२ औं सत्रमा सहभागि हुन र नेपाली प्रतिनिधि मण्डलले गरेको निर्णय अनुसार १९ फागुनमा परराष्ट्रमन्त्री विमल राई पोडेललाई रोकेर दाहालले अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चको प्रतिनिधित्वमाथि खेलवाड गरेका छन्। परराष्ट्रमन्त्रीका भ्रमणमा हस्तक्षेप गरेर आन्तरिक राजीतिका उपयोगका लागि मन्त्रिपरिषदले गरेका निर्णयलाई रोकनु भनेको अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा नेपालको आन्तरिक राजीतिक अस्थिर रहेको सन्देश दिनु बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन। दाहालले उत्तरे तिरले दुईवटा सिकार गरेका छन्। एकातिर नेकपा एमालेका मन्त्रीहरूलाई तत्काल पद छाडन दबाव र अर्कोतिर आफ्नो शक्तिको प्रभाव देखाउनका लागि त्यस्तो गरिएको हो।

समेलन फागुन १५ सुरु भएर चैत १३ गतेसम्म चलेको अन्तरिक राजीतिक अस्थिर रहेको सन्देश दिनु बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन। दाहालले उत्तरे तिरले दुईवटा सिकार गरेका छन्। एकातिर नेकपा

>>> बाँकी ८ पेजमा

प्रधानमन्त्री दाहालको अस्थिर चरित्रको फाइदा कांग्रेसलाई

यस्तो अवस्थामा कांग्रेसले दाहाललाई बोकिरहँदैन

काठमाडौं। नेपाली कांग्रेससहितो आठ दलीय गठबन्धनले समेत मुलुकलाई स्थिरता दिन सक्ने अवस्था देखिएको छैन। आठ दलीय गठबन्धन गरेर नेकपा एमाले सहितको गठबन्धन तोडेर प्रधानमन्त्रीमा टिकिरहन प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल सरकारका काम कारबाही हेर्दा दाहाल सरकार लामो समयसम्म सरकारमा टिकिरहन सक्ने सम्भावना न्यून देखिएको छ। नेपाली कांग्रेसले आफ्नो पार्टीका राष्ट्रपतिको उमेदवार राष्ट्रपति भएको खण्डमा आफैले प्रधानमन्त्री पाउन सक्ने अवस्था देखिएको छ। अहिलेको सरकार संविधानको धारा ७६ को २ अनुसार गठन भएको हो यो सरकारले विश्वासको मत लिन नसकेको अवस्थामा संविधानको धारा ७६ को ३ अनुसारको सरकार गठन गर्नुपर्ने हुन्छ त्यो भनेको संसदमा सबैमन्दा तुले दलको नेतृत्वमा सरकार गठन हुने हो।

प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले चैत्र १२ गते भित्रमा विश्वासको मत लिईसक्नुपर्ने सन्वैधानिक व्यवस्था रहेको छ। संविधानले २ वर्षसम्म संसदमा प्रधानमन्त्रीका विरुद्धमा अविश्वासको

प्रस्ताव ल्याउन नसकने व्यवस्था गरेको भएपनि सरकारलाई दिएको समर्थन कुनै दलले फिर्ता लिएमा प्रधानमन्त्रीले विश्वासको मत लिनुपर्ने अवस्था देखिन्छ। नेपाली कांग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई दिएको समर्थन ८/१० महिनासम्म मात्र राख्न सक्छ। कांग्रेसले समर्थन फिर्ता लिएको खण्डमा दाहाल सरकार ढल्ने निश्चित रहेको छ। संविधानको धारा ७६ को ३ अनुसार कांग्रेसले प्रधानमन्त्री पाएपछि नेकपा एमाले बाहेका अन्य दलहरूले प्रधानमन्त्रीलाई विश्वासको मत दिन सक्छन्। कांग्रेसले त्यो कुरा राम्ररी बुझेको छ। मधेशवादी दलहरू अन्य साना दल तत्कालै निर्वाचनमा जान चाहाँनेन्। २०७६ को ३ अनुसारको सरकारले विश्वासको मत नपाएको खण्डमा पुन निर्वाचन गराउनुपर्ने हुन्छ त्यसबेला कांग्रेसको एकलौटी सरकार हुने भएकाले कांग्रेसकै नेतृत्वमा निर्वाचन हुने भएपछि कांग्रेस निर्वाचनमा जान सक्छ। कांग्रेसले ७६ को ३ अनुसार आफ्नो पोल्टामा आएको सरकार छोड्न तयार हुन सक्ने सम्भावना देखिँदैन।

>>> बाँकी ८ पेजमा

मन्त्री नरायणकाजी श्रेष्ठको सुशासन १ महिनामा ३ जना महानिर्देशक

काठमाडौं। आफूलाई निकै महान गान्धी निर्णयको महानिर्देशक तथा भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्री बनेका माओवादीका वरिष्ठ उपाध्यक्ष नारायणकाजी श्रेष्ठले आफू मन्त्री बनेपछि २६ औं दिनमै यातायात विभागका ३ जना महानिर्देशक परिवर्तन गरेर नेपालको इतिहासमै नयाँ रेकर्ड कायम गरेका छन्। पुस ११ गते मन्त्रीमा नियुक्त भएका श्रेष्ठले पहिला गृहमन्त्री बन्ने आकाशा राखेका थिए। तर सत्ता समिक्षण मिलाउन गृह मन्त्रालय राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीलाई दिनुपर्ने भएकाले उनी उपप्रधानसहित भौतिक पूर्वाधार तथा

यातायात मन्त्री बन्न सहमत भएका थिए। मन्त्री श्रेष्ठले माघ २४ गते यातायात विभागमा महानिर्देशक टेकराज पाण्डेको सरुवा गरेका थिए। पाण्डे २०७९ भाद्र २० गते यातायात विभागको महानिर्देशकमा सरुवा भएका थिए। तर उनी ५ महिनामै सरुवामा परे। सो सरुवामा मन्त्री श्रेष्ठले हस्तक्षेप गरेर सरुवा गराएका थिए।

पाण्डे सरुवा भएपछि पाण्डेको ठाउँमा माघ २५ गते तुलसीनाथ गौतमलाई सरुवा गरिएको थियो तर मन्त्री श्रेष्ठले १८ दिनमै सरुवामा परे। सो सरुवामा यो श्रेष्ठले हस्तक्षेप गरेर सरुवा गराएका थिए।

>>> बाँकी ८ पेजमा

देउवा दाहालको गठबन्धन सत्ता स्वार्थकै लागि

काठमाडौं। गत पुस १० गते नेकपा एमाले र माओवादी सहित अन्य दलहरू मिलेर गठन भएका सत्ता गठबन्धन गराउन १३ गते भक्तिएको छ। प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले आफू प्रधानमन्त्री बन्नेका लागि मात्र नेकपा एमालेसँग गठबन्धन गरेका थिए भन्ने अहिले प्रमाणित एको छ। कांग्रेसले आफूलाई प्रधानमन्त्री बन्न उनीन्हाँले आलोकाहाँ पुगेका थिए। आफू प्रधानमन्त्री भएपछि कांग्रेसलाई दाहालले राष्ट्रिय स्वीकार गर्दछ र उसले फेरी आफूलाई प्रधानमन्त्रीमा स्वीकार गर्दछ भन्ने मनसायाले एमालेको सहयोगमा उनी प्रधानमन्त्री बनेका थिए।

प्रधानमन्त्री दाहाल र नेपाली कांग्रेसलाई एकै ठाउँमा ल्याउने रसायन भनेको संक्रमणकालिन न्यायसँग जोडिएका शान्ति प्रक्रिया नै हो। शान्ति प्रक्रियाका धेरै कामहरू बैंकी रहेका छन्। सत्य निरूपण र मेलमिलाप आयोगले कुनै काम गर्न सकेको छैन। माओवादीले चलाएको १० वर्षे जनयुद्धकालमा भएका अपराधज्यका कार्यहरूका बारेमा धेरै कामहरू गर्न बैंकी रहेको छ। माओवादीले जनयुद्ध थाल्दा २०५२ सालमा शेरबहादुर देउवाले नै २०५८ सालमा माओवादी विद्रोहलाई नियन्त्रणमा लिन पहिले पटक संकटकाल लगाएका

>>> बाँकी ८ पेजमा

कमल थापा मन्त्रिन् अति भयो

काठमाडौं। राप्रपा नेपालका अध्यक्ष कमल थापाले पूर्व राष्ट्रपति रामवरण यादव र पूर्व प्रधानमन्त्री भलनाथ खनाललाई खालीलाई चर्चा दिएको विषयमा 'आर

કસરી મોડીલે સંસારકો સબૈમન્દ્રા ઠૂલો લોકતંત્રલાઈ શર્મદ ગરે

પ્રદીપ સિંહ

સમકાળીન સંસારમા, અખેડ ભારતકો વેસ્ટ્ફેલિયન વ્યવસ્થાસંગ વિપરિત સમ્બન્ધ છે। યસલે ભૌતિક વિસ્તારકો લાગિ સાર્વભૌમસત્તાકો અવધારણાલાઈ ઓભરાઇઝ ગર્ને પ્રયાસ ગર્છે, જમિનકો સીમા બઢાડાને તરિકા। યો અવધારણાલાઈ કદરપણી માનિએકો થિયો તર પછીલો દશકમા લામો સમયસમ્ય ભાજપાકો શાસનલે સમાન વિચારધારાકા મિડિયા કભેરેજહરુ માર્ફત યસલાઈ મુખ્યધારા બનાએકો છે।

દુર્ભાગ્યવશ, 'વિશ્વકો સબૈમન્દ્રા ઠૂલો લોકતંત્ર' મા ગત દશકદેખિ બદ્દો બહુમતવાદી પ્રવૃત્તિલે ભાજપાકો જનસમર્થન ગાગનદુંચી રહેકાલે ભારતમિત્ર અવધારણાલાઈ વ્યાપક સ્વીકૃતિ પ્રદાન ગરિરહેકો છે। મોદીકો ભારતમા રાષ્ટ્રવાદ એક શક્તિકાલી શક્તિ હો। આરએસએકા સક્રિય સદસ્ય પ્રધાનમની મોદી ગોધરા દંગાપણિકો દંગામા સંલગ્નતાકા લાગિ કુચ્ચાત છન્હાં। મોડીલે ૨૦૦૨ મા ૫૯ હિન્દુલાઈ માર્ને રેલમા ભાગલાગી સામ્પ્રદાયિક હિસાકો પ્રકોપકો સાંચ્છી ઇસ્લામવાદી આત્મકાવદકો કાર્ય ભારકો દાબી ગરે, ત્યસપછી ગુજરાતમા ભારકો હિસાલે સૌંધી મુસ્લિમહરુલાઈ મારેકો થિયો।

મોદીલે સુંધે ભારતલાઈ પહીલે મુગલ ર ત્યસપછી બ્રિટિશ સાગ્રાજ્યદ્વારા નષ્ટ ગરેકો ગોરવશાલી હિન્દુ સભ્યતાકો રૂપમા વિચ્રણ ગાંધીની | બીજોપીકા લાગિ, હિન્દુલાઈ ઉનીહરુકો ઇચ્છાવિના જવબરજસ્તી અન્ય ધર્મહરૂમા ધર્મ પરિવર્તન ગરિયો ર યો ઉનીહરુકો નેતૃત્વકો જિમ્બેવારી હો જુન તી ધર્મ પરિવર્તનહરુલાઈ 'ગુજરાતમા કસાઈ ભનેર ચિનિને મોદીકો નીર્દેશનમા સબૈ તરિકાલે ફિર્તા લ્યાઉને જિમ્બેવારી હો |

દશકોની દોડાન, રાજનીતિજ્ઞહરુલે બારમ્બાર ધર્મનિરપેક્ષતા મન્ત્રકો ઉલ્લંઘન ગરેકા છન્હાં, અકસર નિન્દનીય ર ગણના ગરિએકો રાજનીતિક બાધ્યતા બાહિર | ભારતીય રાષ્ટ્રીય કાગ્રેસકો નેતૃત્વ, જસલે સ્વતન્ત્રા પછિકો અધિકારી સમય ભારતમા શાસન ગર્યો, પરમ્પરાગત

રૂપમા ધર્મનિરપેક્ષ રાષ્ટ્રવાદપ્રતિકો આપનો પ્રતીબદ્ધતાલાઈ ચ્યામ્પિયન ગરેકો છે | તર વાસ્તવિકતામા કાગ્રેસ પાર્ટીલે આપનો પરિવર્તનશીલ રાજનીતિક સ્વાર્થ અનુરૂપ ભારતમા ધાર્મિક ભાવનાલાઈ આદ્વાન ગરેકો છે ભને ભાજપાલે પછ્યાએકો છે | રાજનીતિશાસ્ત્રી આશુતોષ વાર્ષનેકા અનુસાર, "ભારતમા રાજનીતિક પ્રમુખ્તવા લાગિ તીન પ્રતિસ્પર્ધી વિષયહરુ લંડિરહેકા છન્હાં | પહીલો, ત્યહાઁ ભારતકો ક્ષેત્રીય ધારણા છે, પશ્વિમમા સિન્ધુ નદી બીચકો ભૂમિ, હિમાલય પર્વતહરુ, ર દક્ષિણ ર

સ્વતન્ત્રતાકો સમયદેખિ ભારતમા હિન્દુત્વ વિચારધારાલે સત્તાશરીરો ભારતકા સંસ્કૃતપદ્ધતિક સ્વાર્થ અનુરૂપ ભારતમા ધાર્મિક ભાવનાલાઈ આદ્વાન ગરેકો છે ભને ભાજપાલે પછ્યાએકો છે | રાજનીતિશાસ્ત્રી આશુતોષ વાર્ષનેકા અનુસાર, "ભારતમા રાજનીતિક પ્રમુખ્તવા લાગિ તીન પ્રતિસ્પર્ધી વિષયહરુ લંડિરહેકા છન્હાં | પહીલો, ત્યહાઁ ભારતકો ક્ષેત્રીય ધારણા છે, પશ્વિમમા સિન્ધુ નદી બીચકો ભૂમિ, હિમાલય પર્વતહરુ, ર દક્ષિણ

વિપક્ષી દલહરુલાઈ ડરાઉને ર ઉત્તીઙ્ણ ગર્ને વાસ્તવમા અસહમતિકો આવાજ ઉઠાડને સાહસ ગર્ને જો કોઈ હો | બાવરી મજિદકો વિનાશદેખિ ૨૦૨૨ કો સામ્પ્રદાયિક દંગાસમ્મ, મોદી જતાત્તૈ એક વા અર્કો તરિકાલે મેટિએ | મુસ્લિમહરુ ભારતમા હિન્દુત્વ ફાસીવાદકો મુખ્ય લક્ષ્ય ભાએકા છન્હાં, તર દુર્ભાગ્યવશ, તેનીહરુ માત્ર હોઇનન્હાં | મુસ્લિમ પછી, કિરિચયન ર સિખહરુ હિન્દુ સુરક્ષાકર્મીહરુકો હાતબાટ પીડિત છન્હાં | ઉનીહરુલાઈ નરસહાર, લિન્ચિંગ, લંડિત હત્યા, હિરાસતમા હત્યા, ચુંબકી દલહરુલાઈ ડરાઉને ને હિન્દુત્વ વિચારધારાકો હિટલિસ્ટમા રહેકો છે | છુંબકી રાજ્યકો લાગિ ઉઠેકો આવાજ, ખાલિસ્તાનલે હિન્દુત્વાને તરબારકો ધાર સિખહરુ વિરુદ્ધ ઘુમાએકો છે | જ્ઞાંડદ્વાર મા સિખહરુકો નરસહાર જસલે હજારોણે સિખ પરિવારહરુલાઈ ધરબારવિહીન બનાએકો થિયો ર હાલે, મે દઢ, દંદદ, મા, સબૈમન્દ્રા પ્રતિચિંતિ પચ્જાબી ગાયક, શુભીદીપ સિંહ સિદ્ધુલાઈ અજ્ઞાત હત્યારાહરુલે હત્યા ગરેકા થિએ જસલે ઉનલાઈ દિનકો ઉજ્જાલોમા દઢ પટક ગોલી હાંને |

આજ ભારત ધર્મનિરપેક્ષ રાજ્ય હોઇનન્હાં તર હિન્દુત્વ પ્રધાન સમાજલાઈ થપ ધ્રુવીકરણ ગરેકો છે | ભાજપાકો વિલય ર વિસ્તાર નીતિ ધમ્કી દિને માત્ર હોઇનન્હાં | ભારતમા અલ્યસંખ્યક બસોબાસ ગર્છન્હાં તર છિમેકી દેશકા લાગિ પનિ યો ચિન્તાજનક છે | આપનો રણનીતિક હિસાબલે ભારતસંગ બલિયો ર સન્તુલિત સમ્બન્ધ કાયમ રાખો પ્રયાસ ગર્ને સાના દક્ષિણ એસિયાલી રાજ્યહરુકો લાગિ પનિ યો અવધારણા સમસ્યાગ્રસ્ત છે | ભાજપા શાસનલે અલ્યસંખ્યકહરુસ્માંથિ અત્યાચાર ર ક્રત્રાતો મામલામા અંગેજહરુલાઈ ધેરે પછાડિ છોંદેકો છે, ભાજપાકો શાસનલે સંધી આપનો ચરમ હિન્દુત્વ વિચારધારાલાઈ સમર્થન ગર્દે આએકો છે | સૈન્ય શાખા 'આરએસએસ ર શિવ સેના' પહીલેમન્દ્રા ધેરે શક્તિશાલી ભાર પનિ અર્થિક ર સૈન્ય સ્વાર્થકો નીતિક પરિવર્તનાને અનીહરુસ્વિરુદ્ધ કુનૈ કારબાહી ગરિરહેકા છેનન્હાં | આજ સંસારકો સબૈમન્દ્રા દૂલો લોકતંત્ર અશાન્તિમા છ ર યો ધેરે તીવ્ર ગતિમા આફે જાલિરહેકો છે |

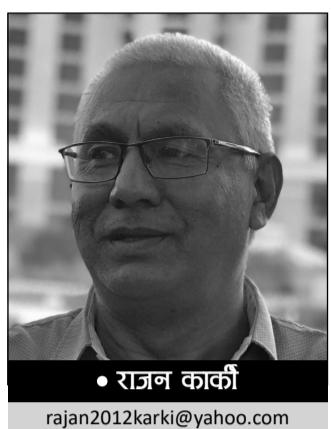

પૂર્વમા સમુદ્રહરુ ભારતકો "પવિત્ર ભૂગોળ" હો | દોસ્થો અવધારણા, સાંસ્કૃતિક ધારણા, ભારતીય સમાજ સહિત્ય, બહુલવાદ, ર સમન્વયવાદકા મૂલ્યહરુસ્થારા પરિભાષિત ગરિએકો વિચાર હો | અન્તિમ વિષયવસ્તુલે ધર્મલાઈ જોડ દિન્છ, ભારત ભનેર ચિનિને ભૂમિ મૂલ રૂપમા હિન્દુ સમુદ્યાયકો માતૃભૂમિ હો | વિભિન્ન ધાર્મિક સમુદ્યાયલે ભારતલાઈ ધર્મ પરિવર્તનહરુલાઈ 'ગુજરાતમા કસાઈ ભનેર ચિનિને મોદીકો નીર્દેશનમા સબૈ તરિકાલે ફિર્તા લ્યાઉને જિમ્બેવારી હો |

દશકોની દોડાન, રાજનીતિજ્ઞહરુલે બારમ્બાર ધર્મનિરપેક્ષતા મન્ત્રકો ઉલ્લંઘન ગરેકા છન્હાં, અકસર નિન્દનીય ર ગણના ગરિએકો રાજનીતિક બાધ્યતા બાહિર | ભારતીય રાષ્ટ્રીય કાગ્રેસકો નેતૃત્વ, જસલે સ્વતન્ત્રા પછિકો અધિકારી સમય ભારતમા શાસન ગર્યો, પરમ્પરાગત

ક્ષેત્રમા ભારતમા નરેન્દ્ર મોદીકો શાસન ચલિરહેકો છે | ભારતમા મોદીકો પથલે સબૈલાઈ ડરલાગ્દો બનાએકો છે, યસકો વિચારલાઈ ચુનોતી દિન સકને ધાર્મિક સેમિનારહરુ, વિશવિદ્યાલયહર

सत्ता र भत्ता नीति, नेपालको लागि राजनीति

• राजन कार्कि

rajan2012karki@yahoo.com

राजनीतिमा नीति, सिद्धान्त, नैतिकता
र धर्म भने सकियो ।

भुइंमान्छेका लागि भय जनयुद्धकालमा
थियो, भय भूकम्प थियो, त्योभन्दा
डरलागदो भय कोरोनाले भयो । हुन त
भुइंमान्छे हरेक दिन भोकको भयमा छ ।
के गरौं कसरी बाँचौं, परिवार कसरी
पालौं, कसरी जीवन चलाऊँ भन्ने भयमा
छ । भय सधैं सोभा र सज्जनका लागि
किन आउँछ ? राजनीतिमा नाममा,
शासन प्रशासनका नाममा दुकुटी खोस्ने
छुयुन्द्राहरूलाई कहिले भय आएन ।
कुनै महामारीले तिनलाई छोएन । अझ
महामारी त तिनका लागि आँखा चिठ्ठा
बनेर आयो, सत्ता राजनीतिले तिनलाई
दिन दुगुना, रात चौगुना शुभलाभ
बनेर आइरहेको छ । लोकतन्त्रमा
जति लुटे पनि दण्ड सजाय नहुने
भएपछि राजनीति हरेक दिन राष्ट्रघाती,
जनपापीहरूका लागि बालाजुको
बाइसधारा बनेको छ । जहाँ नुहायो, पाप
मोचन भयो ।

०६५ सालमा जनआन्दोलनका सामु
राजा भुके । यसलाई वसन्त परिवर्तन
भनियो । रहरलाग्दो जनआन्दोलनको
जाँगर र जनताको जित भएको
ईर्ष्यालाग्दो परिवर्तन थियो त्यो ।

त्यसपछिका १५ वर्षको प्रतिफल हेरी, परिवर्तन त नेता र तिनका आसेपासेलाई ठूलो मान्छे बनाउने, नवधनाध्ये बनाउने साजिस पो रहेछ । उटा राजा फालेर हजारौं राजा बनाउने खेलो रहेछ । सिंहदरवार, राजदरवार, शितल निवासको शक्ति दिल्ली पुऱ्याउन रहेछ । त्यसका अनेक पराकम्पनहरू हरेक दिन हामी भोगिरहेका छौं । सत्ता गठबन्धनको निरन्तर परिवर्तन, आलंकारिक राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा जे देखिएको छ, त्यो नगरवधुकोभन्दा पनि गए गुज्रेको परिदृश्य हो । तैपनि सत्ताधारी अपवित्र गठबन्धनेहरू भन्छन्- संविधानको कार्यान्वयनका लागि अग्रसर छौं । जो संविधानको लगाँठी खोलिरहेको छ, तिनका यस्ता भाषण समेत भुइँमान्छेले सनिरहन पर्ने । अचम्म छ ।

०७९ मंसिर ४ को निर्वाचन,
त्यसपछि बनेको सरकार, सरकार
प्रमुखको नैतिक पतन भएको व्यवहार,
राष्ट्रपतिको निर्वाचन समेत भुइँमान्छेलाई
त्यो जित तातो न भुल्ले बनेर आयो ।
जो सत्तामा गयो, उही साहुजी बन्न्यो ।
तिनै साहुजीहरूले भूकम्प, बाढीपहिरो र
कोरोनाको महाविपत्तमा मान्छे हारिरहँदा,
मरिरहँदा नालीको किरालेभै दाँत गाडेर
कमिशन खाइरहेको थिए, अब सत्तामा
बसेर भुइँमान्छले तिरेका करको राजस्व
घिचिरहेका छन् । हरेक विदेशी जो
नेपाल आउँछन्, कति सुन्दर देश भन्छन्
र जाने बेलामा अनुभव सुनाउँछन्- स्वर्ग
हो नेपालका नेतामा नैतिकता, राजनीतिक
धर्म, इच्छाशक्ति र इमान रहेनछ । कसले
सुधार्ने यी कर्महारा, धर्मछाडाहरूलाई ?

स्मरणरहोस्, राष्ट्र एकीकरणको
तूलो उपलब्धि हासिल भएपछि
बडामहाराजाधिराज पृथ्वीनारायण शाहका
भाइले आफ्नो भाग राज्य माँगेको
प्रसङ्ग नेपालको इतिहासमा छ ।
पृथ्वीनारायण शाहले राज्य अभिभाज्य
हुन्छ, राज्य अंशभाग लगाउने बस्तु
होइन । जसले राज्य टुक्याउन खोज्छ,
उसको गर्धन छिनालछु भन्ने जवाफ
दिएपछि यो विवादको अन्त्य भएको

थियो ।

त्यस्तै विवाद लोकतन्त्रे राजनीतिमा
देखिएको छ । हरेक दललाई सत्ताको
भाग चाहिएको छ । लोकतन्त्र भाग
शान्ति जय नेपाल नीतिमा चल्न थालेको
छ । आफ्नो भाग पाउन जुन पार्टी नेता
जति पनि भुक्नसकछ, गिर्नसकछ, लाज
पचाउन सकछ । कठै वीरको देशको यो
दुर्गति ?

स्पेनबाट सानो भूभाग क्याट्लोनिया
टुक्काउन खोजदा प्रधानमन्त्री म्यारिआनोले
भाग भेष जान ता भेगका अधारमा

स्पेनाट सानो भूभाग क्याट्लेनिया
टुक्याउन खोज्दा प्रधानमन्त्री म्यारिआनोले
भाषा, भेष, जात वा भेगका आधारमा

नेपालको असलग्नताको हावामा सहाहना गरेको थिएन । आज नेपालको व्यक्तित्व भारपाताको स्तरमा भरिसक्यो, अमेरिकाले इण्डो प्यासिफिक रणनीतिमा सही गर्न भन्दा खुरूक्क सही गरेर आउनेहरू यिनै हुन् । अमेरिकी राजदूतले नढाँटी एमसीसी इण्डो प्यासिफिक रणनीतिकै हिस्सा भनेर नेपालको विकासमा सधाउन इच्छा व्यक्त गरेर टीभी र सामाजिक सञ्जालबाट पढाएको पनि देखियो । यस्तै अध्यापन चिनियाँ र भारतीय राजदूतले 'सियानलियाओ' र 'मनकी बात'

०६७ सालमा जनआन्दोलनका साम्रू राजा भ्रुके ।

यसलाई वसन्त परिवर्तन भनियो । रहरलाग्दो जनआन्दोलनको जाँगर र जनताको जित भएको ईर्ष्यालाग्दो परिवर्तन थियो त्यो । त्यसपछिका १७ वर्षको प्रतिफल हेरौँ, परिवर्तन त नेता र तिनका आसेपासेलाई ढूलो मान्छे बनाउने, नवधनाध्ये बनाउने साजिस पो रहेछ । एउटा राजा फालेर हजारौँ राजा बनाउने खेलो रहेछ ।

राज्य दुक्ग्राउन खोज्ने राष्ट्रधाती हुन्छ,
उसले क्षमा पाउँदैन भन्ने घोषणा गरेका
थिए । नेपालमा बहुल राष्ट्रवादको मुद्दा
आज पनि कायमै छ । नेपाल एक
देश रहनै सक्दैन भन्नेहरू संवैधानिक
शक्ति बनेर संसद, सरकारमा छन् ।
भ्रष्टाचारको भाड्मा लिठेएकाहरू लोभ
र लाभका लागि यस्ता विवाद फिक्छन् ।
सत्ता पाए संविधान जिन्दावाद, सत्ता
नपाए सडक गान चलिरहेकै छ । न्याय,
विधिको शासन, सुशासन भन्ने सवाल
स्थालको सिङ्ग हराएजस्तो भयो ।

नेपालका नेताहरूले भुलेको सत्य
के द्वा भने माओले त्यसै महेन्द्रलाई

क हा ना नाजिर (वरा नह-प्रगाश
विश्वास गरेका थिएनन् । म के
कम्युनिष्ट, कम्युनिष्ट त महेन्द्र हुन् भनेर
खालठट्टा गरेका थिएनन् । विश्वले

भनेर सुरु गरे भने नेपालको हालत कहाँ
पुगला ? हिजो नेपालले के भन्छ भनेर
विश्वले कान ठाडो पारेर सुन्ध्यो, आज
नेपालको हैसियत साँघुरिएर विश्वशक्तिको
खेल अखडा बनिसक्यो । राजनीतिलाई
हेक्का छैन ।

यो करस्तो लोकतन्त्र हो, जसले
देशको सीमा कति हो भनेर भन्न
सक्दैन । नेपाली भूभागको रक्षा,
सुरक्षा गर्ने सोच राख्दैन । लुट्नुलाई
लोकतन्त्रको परिभाषा बनाउनेहरू
लज्जावोधसमेत गर्दैनन् ।

परराष्ट्र छ, कूटनीतिक मर्यादा
छैन । हाम्रो क्षमता नुन बोक्न हटास्न
पालेको च्याङ्गाको स्तरमा भरिसक्य
राजनीतिलाई व्यवसाय बनाउने
नेताहरूलाई किन यो यथार्थ बिफरैन्दैन

दुर्घटन

कार्लमार्कर्सले किन भीमसेन थापाको नाम लिएका थिए ? यसको साक्षी डाकेश्वरजंग रायमाभीको 'म किन कम्युनिष्ट रहिन' पुस्तक हो । पृथ्वीनारायण शाहको विदेशीति, आन्तरिक नीति र स्वाभिमानी नीतिबारे मार्कर्सको अर्धशासनमा भरिभराउ देखनेहरू कति छन् कति ? समाजवाद अथवा जनवादको सिद्धान्त मान्छु भन्नेहरूले मार्कर्स पढे, बुझेनन् र सालिक फोडेर ऋत्तिकारी बनेका छन् । यो दृश्य बिरालोले खाँबो चिथोरेको हो । बल्ल बल्ल यसपाली नेपाल निर्माताको जन्मजयन्तीमा राष्ट्रिय बिदा दिने निर्णय भयो । तर बिदाको निर्णय गर्ने प्रधानमन्त्री गोरखा पुरे, सालिकमा फूल चढाउन गएनन् । मनमा कति विषादी पालेर माओवादी राजनीति गर्छन्, माओवादी नामधारी प्रचण्डहरू ?

नेपालको प्राथमिकतामा सधै
उत्तर दक्षिणका मुलुक हुन् । ठूला
मुलुकका बीचमा तरलजस्तो नेपालको
भूराजनीतिबारे नेपाली राजनीति सुशिक्षित
छैन वा थाहा पाएर पनि सचेत रहेन ।
यसकारण त उत्तर दक्षिणमात्र होइन,
विश्वशक्ति नेपालमा पारदर्शी रूपमा प्रवेश
गरिसकेको छ । नेपालको निर्वाचन, सत्ता
सञ्चालन, मन्त्री प्रधानमन्त्री, राष्ट्रपति
चयनमा समेत विश्वशक्तिको प्रभाव
देखिन थालिसक्यो । नेपालले स्वराज र
स्वाधीनता गमाउँदै गएको छ ।

स्पावनाना बुनाउ गेहो छ ।
नेपाली सत्ताको काम अनेक
मुलुकसँग नेपाली श्रमिकलाई काम
देउ भनेर थाल ठटाउँदै हिँडनु र
युवालाई निकासी गर्नुमा सिभित छ ।
यो राजनीतिको पतन पणित्याइँ नभए
के हो ? स्वाभिमानको, स्वाधीनताको
लक्ष्मणरेखाभित्र बस्न नजान्नहेरू शासन्‌मा
छन् । कर्महाराहरू यसै गरी कमारा बन्न
जोड दिन्छन् । यो अबनतिको दलदले
भाष हो । यो भाषबाट निकाल्ने तारणहार
नेपालको वर्तमानमा खड्कको विषय हो ।
कोही त निस्क वीरका सन्तान ?

»» बाँकी ६ पेजगा

॥६॥

पद्धयौ हारी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

म-यौ ज्यूदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले ससिख्यो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादर भरर एकै पटक मर्न सकौ।

- अभियानवाणी

अभियान

सम्पादकीय

दाहालको राष्ट्रिय सहमति कांग्रेसको पातामा विलिन

करिब दुई वर्षपछि सहकार्यमा जुटेको नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रिको गठबन्धन दुई महिनामै भक्तिएको छ । नेकपा एमालेसँग पुस १० गते भएको सहमति अनुसार प्रधानमन्त्री बनेका पुष्टकमल दाहालले एमालेलाई राष्ट्रपति दिन तयार न भएपछि राजनीतिले अर्को मोड लिएको छ । प्रधानमन्त्री दाहालले पुस २६ गते संसदबाट विश्वासको मत लिने बेलामा कांग्रेसले एमाले माओवादी गठबन्धनबाट प्रधानमन्त्री बनेका दाहाललाई विश्वासको मत दिएर गठबन्धन भक्ताउन ढोकसा थापेको थियो । नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रिको गठबन्धन भक्ताउन प्रधानमन्त्री दाहाल राम्रारी प्रयोग भएका छन् । अहिले सम्म दाहालले कांग्रेस र एमालेलाई प्रयोग गरेर सत्ताको नेतृत्वमा पुगेका भएपनि अब अरुको लागि प्रयोग हुनुपर्ने अवस्थामा उनी पुगेका छन् ।

कांग्रेसले आफ्नूलाई विश्वासको मत दिएकै दिनदेखि प्रधानमन्त्री दाहालले राष्ट्रिय सहमतिको नारा जदै आउनु भएको थियो । राष्ट्रिय सहमतिका नाममा प्रधानमन्त्री दाहालले तमासा देखाउनु भएको छ । संसदमा तेसो ठुलो दल भएपनि सत्ताको नेतृत्व लिन सफल भएका दाहालले आफ्नो स्वार्थका लागि जोसँग जस्तोसुकै सहमति गर्दछन् भने अहिले प्रमाणित भएको छ । कांग्रेसले प्रधानमन्त्री बन्न अस्वीकार गरेपछि नेकपा एमालेको शरणमा पुगेर प्रधानमन्त्री बनेपछि फेरी दुई महिनामै कांग्रेस लगायतका दलहरूसँग अर्को सहमति गरेर सत्ता गठबन्धन भत्काउनु भनेको अस्थिर राजनैतिक चरित्र बाहेक अन्य कोही हुन सक्दैन । राष्ट्रिय सहमतिको नाममा दाहालले आफ्नो सिद्धान्त, नीति र विचारलाई कांग्रेसको पाउँमा विलिन गराएका छन् ।

माओवादी केन्द्रको पदाधिकारी बैठकले सिद्धान्त, नीति र विचार मिले पार्टीहरूसँग सहकार्य गर्ने निर्णय गरेको भएपनि ठीक त्यसको उल्टो निर्णय गरेर दाहालले आफ्गो स्वार्थ पूरा गरिरहेका छन्। आफूलाई अद्यारो पर्व सहयोग गरेर उद्धार गरेको नेकपा एमालेलाई धोका दिएर आफ्गो स्वार्थ केही समयका लागि पुरा गरिएपनि त्यो टिकाउ हुन सक्ने सम्भावना नै देखिवैन। कांग्रेसले प्रधानमन्त्री स्वीकार गर्न अस्वीकार गरेपछि एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीको निवासमा पुगेर गरेको सहमति जस्तै फेरी दाहालले कांग्रेससँग गरेका छन्। त्यो सहमति अनुसार शेरबहादुर देउवा र माधव तेपाल आलोपालो प्रधानमन्त्री हुने सहमति भएको छ। अर्थात पाँच वर्षमा ३ जना प्रधानमन्त्री बन्ने भएका छन्। राष्ट्रिय सहमति भनेको मुलुकको हित र देश विकासका लागि हुनुपर्ने भएपनि दाहालले नेकपा एमालेसँग भएको सहमति तोडौंकै। लागि राष्ट्रिय सहमतिको माला जपिरहेका रहस्य अहिले खुलेको छ। नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीसँग वार्ता गरेको नाटक गरेर उनले भित्र भित्र कांग्रेससँग सहमति गरिसकेका थिए। एमालेलाई भुक्ताउनको लागि मात्र उनले राष्ट्रिय सहमतिको कुरा उठाएका थिए। तर उनले आफैले गरेको सहमति आफैले उल्लंघन गरेर कांग्रेससँग अर्को सहमति गरेपनि कही महिनापछि दाहाल पानी बैगराको माछा जस्तो हुने निश्चित रहेको छ। त्यसबेला दाहाललाई कसले उद्धार गरिदिने त ?

पछिल्लो समयमा राजनीतिलाई सत्ता हत्याउने हतियारका रूपमा प्रयोग गरिएको छ । नीति, सिद्धान्त भन्दा पनि जसरी हुन्छ सत्तामा पुने प्रवृत्तिले गर्दा जनताका समस्याहरू सममाधान हुन सक्ने सम्भावना तै छैन । दुई महिनामै सरकार परिवर्तन हुन् सत्ता गठबन्धन तीडुन र अर्कों सत्ता गठबन्धन बन्नु आफैँमा लज्जाको विषय हो । कम्पुनिष्ट हाँ भन्ने कम्पुनिष्ट सिद्धान्त बोकेका पार्टीहरूसँग गठबन्धन गर्नुपर्नेमा दक्षिणपञ्ची पार्टीसँग गठबन्धन गर्न दाहालको अर्का अपराध हो । दक्षिणी छिमेकी मुलुकको सहयोग र समर्थन विना प्रधानमन्त्रीमा टिकिरहन नसक्ने आंकलन गरेर दाहालले कांग्रेसलाई राष्ट्रपति दिएरै भएपति आफू प्रधानमन्त्रीमा टिकिरहने रणनीति लिएको प्रष्ट भएको छ । केही दिन अगाडि नेपाल भ्रमणमा आएका भारतका विदेश सचिवको गोप्य मन्त्रण पछि दाहाल कांग्रेसलाई राष्ट्रपति दिन तयार रहेकाले दाहाल पनि भारतकै आदेश पालक तै भएको प्रष्ट हुँदै गएको छ । भारतले कम्पुनिष्टहरूलाई राष्ट्रपति बनाउँदा आफूलाई कष्टकर हुने बताएकाले गर्दा कांग्रेसको ढोकसामा दाहाल आफैल परेका छन् ।

कांग्रेसले राष्ट्रपति पाएपछि कांग्रेसमा हौसला बढेको छ । सत्तामा जान नपाएको कांग्रेसले अब संघीय सरकार हुँदै कही प्रदेश सरकारमा मुख्यमन्त्री र मन्त्री पाउने भएको छ भने प्रधानमन्त्री दाहालकै सल्लाहमा सुदूरपश्चिममा नेकपा एमाले नेतृत्वको सरकार ढालेको र कांग्रेसको नेतृत्वमा सरकार बनेको हुनाले केन्द्रमा फोरेण्टको समिकरणले गर्दा सुदूरपश्चिमको सरकारले विश्वासको मत पाउने निश्चित जस्तै भएको छ । नेकपा एमालेले माधव नेपाललाई राष्ट्रपतिको उम्मेदवार बनाउने प्रस्ताव गरेपछि माधव नेपालको मनोबल बढेको भएपनि अतिम समयमा आएर उनी उद्धारो एक वर्ष प्रधानमन्त्री बन्न तयार हुन भनेको माधव नेपालको लागि अर्को

उन उद्यारा एक वर्ष प्रधानमन्त्री बन्न तया हुन् भनका माधव नपालका लाग अका
राजनीतिक दुर्घटना हो।
प्रधानमन्त्री दाहलको अस्थिर राजनीतिक चरित्र र कांग्रेस सरकारमा
सहभागि भएपछि मुलुकमा सुशासन विकास र सम्बृद्धिको सम्भावना त्यन देखिन्छ।
अहिलेसम्मको अवस्था हेर्दा कांग्रेसले दाहललाई एक वर्षसम्म बोक्न सक्छ। त्यसपछि
विश्वासको मत फिर्ता लिएर प्रधानमन्त्रीले विश्वासको मत नपाएपछि संविधानको
धारा ७६ को ३ अनुसारको सरकार गठन गर्नुपर्ने बाध्यता रहेकाले गर्दा तै संसदको
ठुलो पार्टीको हैसियतमा कांग्रेस तै रहकाले राष्ट्रपति कांग्रेसले आफूले पाउनुपर्ने
अडान लिएको थियो। जुन कुरा दाहलले पुऱ्याई दिए। अबको १ वर्ष भित्रमा
दाहलको अवस्था कस्तो होला अब कुन दलले उनलाई विश्वास गर्नान् त भन्ने हामीले
ठानेका छौं।

नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीले
पुस २६ गते प्रधानमन्त्री पुष्टकमल
दाहाललाई विश्वासको मत दिँदा उद्घोष
गरेका थिए, कांग्रेसले प्रधानमन्त्रीलाई
विश्वासको मत दिएर ढोकसा थापेको
छ त्यो ढोकसामा माछा पर्दन भनेर तर
कांग्रेसको ढोकसामा माछा होइन प्रधानमन्त्री
दाहाल परेका छन्। कांग्रेसले विश्वासको
मत रणनीतिक उद्देश्यका साथ दिएको
थियो। आफूले प्रधानमन्त्री अस्वीकार गरेका
व्यक्तिलाई नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी
ओलीले प्रधानमन्त्री बनाईदिएपछि कांग्रेस
एक प्रकारको रणभुल्लमा परेको थियो। पुस
२५ गते प्रधानमन्त्री दाहाल नेपाली कांग्रेसका
सभापति शेरबहादुर देउवाको निवासमा पुगेर
झण्डै दुई घण्टा गोप्य वार्ता गरेका थिए।
वार्तामा उनले भनेका थिए मलाई प्रधानमन्त्री
बन्ने पर्ने थियो बन्न, अब तपाईंहरूले
विश्वासको मत दिनुहोस्। दाहालको उक्त
भनाईलाई सभापति देउवाले स्वीकार गरेका
हुनाले र प्रधानमन्त्री दाहालले अध्यक्ष
ओलीलाई भन्दा देउवालाई बढी विश्वास
गरेकै कारण प्रधानमन्त्री दाहालले पुस १०
गते भएको सहमतिलाई अस्वीकार गरेका
थिए। राजनीतिमा विश्वासको वातावरण
बन्न नसकेको खण्डमा त्यसले राम्रो परिणाम
दिन सक्वदैन। त्यही कारणले गर्दा एमाले-
माओवादीबीचको गठबन्धन दुट्टन पुगेको छ।
गठबन्धन दुट्टनुका पछाडि नेपाली कांग्रेसको
रणनीतिक उद्देश्य र चालले समेत काम
गरेको छ।

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

ओलीलाई भन्दा देउवालाई बढी विश्वास गरेकै कारण प्रधानमन्त्री दाहालले पुस १० गते भएको सहमतिलाई अस्वीकार गरेका थिए । राजनीतिमा विश्वासको वातावरण बन्न नसकेको खण्डमा त्यसले राम्रो परिणाम दिन सक्दैन । त्यही कारणले गर्दा एमाले-माओवादीबीचको गठबन्धन टुट्नुपुगेको छ । गठबन्धन टुट्नुका पछाडि नेपाली कांग्रेसको रणनीतिक उद्देश्य र चालले समेत काम गरेको छ ।

गठबन्धन टुट्नका पछाडि राष्ट्रपति को बन्ने र कुन पार्टीले राष्ट्रपति पाउने भनेमा मात्र सिमित थिएन । प्रधानमन्त्री दाहालले आफैले गरेको सहमति पालना नगर्न राजनीतिक बेइमानी र क्षेपारे प्रवृत्ति नै हो किन पहिला सहमति गर्दा उनले सभामुख पनि एमालेलाई नै दिने र राष्ट्रपति पनि एमालेलाई नै दिन राजि भए त ? के उनलाई त्यसबेला थाहा थिएन अडाई वर्षपछि ओली प्रधानमन्त्री बन्दा सबै राजकीय पदहरूमा एमालेकै मान्छे पुग्दछन् भनेर ? आफू प्रधानमन्त्री बन्न जोसुकैसँग जस्तासुकै सहमति गर्ने अनि आफू प्रधानमन्त्री बनिसकेपछि आफैले सहमति गरेका विषयमा असहमति जनाउने प्रवृत्तिलाई छपारे प्रवृत्ति नै भनिन्छ । माओवादी केन्द्रको पदाधिकारी बैठकले आफ्नो, नीति, सिद्धान्त र विचार मिल्नेसँग गठबन्धन गर्ने निर्णय गरेको थियो । तर प्रधानमन्त्री दाहाल नेपाली कांग्रेससँग गठबन्धन गरेर आफैनै पार्टीको निर्णयलाई समेत घोती लगाईदिएका छन् । आफूलाई कम्युनिष्ट भन्ने दाहालले कम्युनिष्ट पार्टीका दस्तावेजमा उल्लेख भएका कतिपय प्रावधानहरू समेत उल्लंघन गरेर सत्ता स्वार्थको लागि मात्र ध्यान दिएको हनाले अब माओवादी केन्द्र र प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाको छैठौं पटक प्रधानमन्त्री बन्ने तीव्र चाहनाले नै सत्ता गठबन्धन बनेको छ । देउवा र कांग्रेसका नेताहरूले प्रधानमन्त्री दाहाललाई केही समय सहयोग र समर्थन गरेपनि त्यो लामो समय सम्म टिक्न सक्ने अवस्था देखिँदैन । कांग्रेसले दाहाललाई दिएको समर्थन फिर्ता लिएको खण्डमा दाहाल सरकार एक मिनेटमा ढल्छ । त्यसबेला दाहाललाई कसले बचाउने ? कांग्रेसले राष्ट्रपति पाउनुपर्ने दाबी गर्नुको कारण हो दाहाललाई केही समय सम्म समर्थन गर्ने र केही अड्को थापेर समर्थन फिर्ता लिने । त्यसबेला प्रधानमन्त्रीले विश्वासको मत लिनुपर्दछ । नेकपा एमालेले त्यसबेला दाहाल सरकारलाई विश्वासको मत दिन सक्ने अवस्था नहुने भएकाले गर्दा सरकार निर्माणका लागि दुर्इवटा मात्र विकल्प बाँकी रहन्छ । पहिलो विकल्प हो संविधानको धारा ७६ को ३ अनुसारको सरकार गठन हुनु त्यो भनेको संसदमा सबै भन्दा तुला दल रहेको पार्टीको नेतृत्वमा सरकार गठन हुनु त्यो भनेको सरकारको नेतृत्व कांग्रेसक पोल्टामा जानु हो । अर्को विकल्प भनेको प्रतिनिधिसभा सदस्यहरू मध्येबाट जोसुकैले पनि आफ्नो पक्षमा बहुमत सदस्यहरूको समर्थन लिएर प्रधानमन्त्रीको लागि राष्ट्रपति समक्ष दावा गर्नु त्यो विकल्पमा पनि कांग्रेस एमाले मिल्नु बाहेक अर्को विकल्प देखिँदेन त्यसैले गर्दा दाहाल सरकार ढलेपछि संसदको तुलो दलको हैसियतमा कांग्रेसके पोल्टामा सरकारको नेतृत्व पुग्ने अवस्था देखिन्छ । त्यसबेला राष्ट्रपतिको भूमिका महत्वपूर्ण हुने भएकाले गर्दा नै कांग्रेसलाई राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीबाट चाहिरहेको हो भनेमा कनै शंका छैन ।

दाहालले कम्युनिष्ट हाँ भन्नु किमार्थ उचित हुन सक्दैन । के माओवादी केन्द्र र नेपाली कांग्रेसहितको गठबन्धनमा रहेका दलहरूको विचार, नीति र सिद्धान्त मिल्छ त ? अब राष्ट्रपति को बन्ने भन्ने कुरा सकिएको छ । अहिले कांग्रेससँग भएको सहमति राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा मात्र सिमित छैन ।

अब सत्ता समिकरण समेत बदलिने भएको छ । सत्ता समिकरण बदलैका लागि प्रधानमन्त्री दाहाल लागि परेका थिए । त्यही कारणले गर्दा उनले राष्ट्रिय सहमतिको माला जपिरहेका थिए । के कांग्रेससँग सत्ता गठबन्धन गरेर रामचन्द्र पौडेललाई राष्ट्रपति बनाउँदैमा राष्ट्रिय सहमति बन्छ त ?

प्रधानमन्त्री दाहाल जसरी भएपनि प्रधानमन्त्री बनेर नेकपा एमालेसँग बदला लिने पक्षमा रहेका थिए । अहिले उनले त्यो कार्य पूरा गरेका छन् । उसैको सहयोगमा प्रधानमन्त्री बनेर उसैलाई विपक्षी बेच्यमा बस्न वाध्य पारिदिएका छन् । दाहालको यो खुसी धेरै लामो समयसम्म जान सक्ने सम्भावना नै देखिँदैन । सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलहरू उत्तर र दक्षिण फर्किएका छन् । उनीहरूको आ आफ्नो स्वार्थ रहेको छ । त्यसमा पनि कांग्रेसको स्वार्थ अर्कै रहेको छ । राष्ट्रपतिमा आफ्नो पार्टीका मान्छे पुग्ने भएपछि कांग्रेसलाई तुलो राहत मिलेको छ ।

राष्ट्रपति पद कार्यकारी नभएपनि दलहरूले नै राष्ट्रपतिको पदलाई कार्यकारी जस्तो बनाउँदै लगेका छन् । संविधानले नै राष्ट्रपतिको कामलाई तोकिदिएको छ । संविधानको धारा ६६ को २ मा भनिएको छ यो संविधान वा संघीय कानुन बमोजिम कुनै निकाय वा पदाधिकारीको सिफारिसमा गरिने भनि किटानसाथ व्यवस्था भएको कार्यबाहेक राष्ट्रपतिबाट सम्पादन गरिने अन्य जुनसुकै कार्य मन्त्रिपरिषद्को सिफारिस र सम्मानितबाट हुनेछ । यसरी किटानी भएका कामहरू प्रधानन्यायाधिश र सर्वोच्च अदालतका न्यायाधिश लगायत सम्बिधानिक नियुक्ति संसदबाट पारित विधेयक प्रमाणिकरण जस्ता विषयहरू रहेका छन् । अर्थात आफ्नो कुनै पनि काममा राष्ट्रपतिलाई तजविज र स्वेच्छाले काम गंभीर सुविधा संविधानले दिएको छैन । प्रधानमन्त्री र मन्त्रिपरिषद्का निर्णय र कामहरू पनि संविधानको मर्यादाभित्र हुनुपर्दछ । मुलुक सञ्चालनको कार्यकारी अधिकार छ भन्दैमा औचित्य पुष्टि नहुने कामको अनुमोदन राष्ट्रपतिबाट खोजिनु हुँदैन । कांग्रेसले संविधान भित्र रहेर राष्ट्रपतिबाट त्यस्तो कार्य गराउने रणनीति लिएको छ । अबको केही महिना पछि नै त्यसले प्रथमिकता पाउँछ । संसदले प्रधानमन्त्री बनाउन

नसकेको खण्डमा वा प्रधानमन्त्रीले संसदबाट
विश्वासको मत लिन नसकेको खण्डमा
संविधानको धारा ७६ को ३ वा अर्को प्रयोग
गर्न वा नगर्न भन्ने निर्णय राष्ट्रपतिबाट हुने
भएकाले कांग्रेसले ७६ को ३ प्रयोग गर्न
राष्ट्रपतिलाई आग्रह गर्न सक्छ त्यसैका
लागि उसलाई राष्ट्रपति आफ्नो पार्टीबाट
चाहिएको हो ।

राष्ट्रपति पदलाई अहिले जसरी
प्रतिष्ठाको विषय बनाइयो यो आवश्यक नै
थिएन। राष्ट्रपतिको पदलाई राजनीतिक
रणनीतिक हानथापको विषय बनाइनु
जरुरी नै थिएन। यस भन्दा अधि भएका
निर्वाचनमा यस्तो अवस्था देखिएको थिएन।
सत्ता पक्षको मतदाताको गणित अनुसार
नै राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिका उम्मेदवार
मनोनय गर्नुपर्नेमा अहिले दलहरूले देखाएको
चरित्रले र एकले अर्कोमाथि लगाउँदै आएका
आरोप प्रत्यारोप र काग्रेसले सत्ता हत्याउने
लिएको रणनीतिक उद्देश्यले कसैलाई
भलो गर्न सक्दैन। प्रधानमन्त्री पुष्पकमल
दाहाललाई अस्थिर राजनीतिक पात्र भन्ने
आरोप लाग्दै आएकोमा अहिले उनैले
त्यसलाई प्रमाणित गरेका छन्। दाहालको
चरित्र हेर्दा उनी कहिल्यै स्थिर हुन सकेको
देखिएको छैन। उट्टा पार्टीसँग गठबन्धन
गरेर सत्ताको नेतृत्व लिने अनि अर्के
पार्टीसँग फेरी गठबन्धन गर्न पुग्नु भनेको
क्षेपारे प्रवृत्ति हो। जसरी क्षेपाराले पुच्छर
छोड्दै जान्छ दाहालले समेत त्यसै गरेका
छन्। पहिला पनि उनले काग्रेस एमालेसँग
गठबन्धन गरेकै हुन्। सत्तामा रहँदा विपक्षी
दलसँग निर्वाचनमा गएका हुन्। यस्तो
क्षेपारे प्रवृत्तिले प्रधानमन्त्री दाहाललाई
छोटो समयका लागि केही फाइदा भएपनि
कालान्तरमा यो चरित्र उनैका लागि घातक
सावित हुन सकछ। काग्रेससँगको अहिलेको
गठबन्धन टुटेपछि दाहालको राजनीतिक
दावले कम्त्यै होले ?

पहिले संविधानसभाको निर्वाचनमा
सबैभन्दा तुलो पार्टी बन्न सफल भएको
प्रधानमन्त्री दाहालको पार्टी २०७९ मंसिर ४
गते सम्पन्न भएको निर्वाचनसम्म आईपुगदा
तेस्रो पार्टीमा खुम्खिन बाध्य भएको छ । यस
पटकको निर्वाचनमा ६ महिना अघि मात्र
गठन भएको राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी भन्दा
माओवादी समानुपातिक मतमा ४० हजारले
मात्र अगाडि रहेको छ । नेकपा एमाले
र माओवादी मिलेर २०७४ मा निर्वाचनमा
जाँदा माओवादी केन्द्रले प्रत्यक्ष तर्फ ३६
सिट हात पारेको थियो भने यस पटक
पाँच दलीय गठबन्धन गरेर निर्वाचन गएको
भएपनि उसले प्रत्यक्षतर्फ १८ सिटमा मात्र
जित हाँसिल गरेको थियो । प्रत्येक पटकको
निर्वाचनमा उसको मत घटिरहेको छ,
यसको एउटै कारण हो पुष्टकमल दाहालको
क्षेपारे चित्रि ।

अहिले संसदमा कुनै दलको बहुमत नभएकाले गर्दा तरल अवस्था रहेको छ । अहिले मात्र होइन प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनका लागि अपनाइएको प्रणाली नै गलत रहेकाले गर्दा एउटै पार्टीले बहुमत ल्याउन सक्ने अवस्था नै देखिँदैन । त्यसैले गर्दा प्रधानमन्त्री सभामुख प्रमुख विपक्षी दलको नेता हुनका लागि र विदेशी शक्तिका लागि पनि राष्ट्रपति पदको रणनीतिक उपयोगिता अभ महत्वपूर्ण रहेको छ । त्यही कारणले गर्दा सबैले आ आफ्नो स्वार्थ अनुसार राष्ट्रपति आफ्नो मान्छेलाई बनाउन खोजेको देखिन्छ । तर, विडम्बना माओवादी केन्द्रले किन राष्ट्रपतिमा दाबी नगरेर कांग्रेसलाई समर्थन गयो त ? त्यो पनि शक्तिकै लागि हो । कांग्रेसलाई राष्ट्रपतिमा थन्क्याएर आफू प्रधानमन्त्री बनिरहने र सत्ता स्वार्थ पूरा गरिरहने प्रधानमन्त्री दाहालको चाहना केही समय पछि ठेस लाग्न सक्छ । त्यसबेला उनलाई सहयोग र समर्थन गर्न कोही तयार हुँडैनन् । अहिले आफूले पाएको जिम्मेवारीलाई समेत उनले राम्ररी निभाउन नसकेका र गफमै सिमित भएको आरोप उनीमाथि लाग्न थालिसकेको छ । अहिलेको राजनीतिक परिस्थिति हेर्दा माओवादीको ढोक्सामा एमाले फस्तो अब कसको पालो । कांग्रेस वा माओवादी ?

संवैधानिक राष्ट्रपतिको मिथक र अलोकतात्त्विक मानसिकता

कटक मल्ल

मिथक वास्तविकताभन्दा कल्पना हो भने भ्रम अनुभवको गलत व्याख्या। मिथक वा भ्रम दुवै सामान्यतः मानव भावना र कल्पनाको उत्पादन मनिन्छ। अर्थात्, वास्तविकताको काल्पनिक विश्वास मिथक हुन्छ। थोमस थिअरमले मिथ शब्दलाई समाजशासीय दृष्टिकोणबाट परिभाषित गरेको छ (विलियम थोमस र डोरोथी थोमस, १९२०)। थोमस थिअरमको दृष्टिकोणबाट सामाजिक विज्ञानमा विश्वास नै वास्तविकता' हुन्छ। नेपालका अधिकांश जनता साँच्चे लोकतात्त्विक विचारणाका भएको विगतका राजनीतिक परिवर्तनले प्रमाणित गर्दछ। राजनीतिक विचारणाहरू समाजवादी, दक्षिणपन्थी, वामपन्थी र राजतन्त्रवादी भए पनि मुलुकको सामाजिक र राजनीतिक स्वान्तरणका क्रममा अलोकतात्त्विक राजनीतिक मानसिकता भएको राजनीतिक वर्ग सत्तामा छ। नेपालमा केही यस्ता चलनयताका राजनीति र कानुन वार्तामा सम्बन्धित मिथक छन्, जसले लोकतन्त्र र कानुनको राज स्थापनामा बाधा गरेको देखिन्छ। संसदीय लोकतन्त्रको मिथक : नेपालको वर्तमान शासन कार्याकारी राष्ट्रपतीय प्रणाली नभई प्रधानमन्त्रीसहितो संसदीय शासन प्रणाली हो। तर, संवैधानिक प्रणाली 'बहुमुखी-टाउकोयुक्त प्राणीजस्तो विकसित भएको छ। यसका लागि राष्ट्रपतिहरू जिम्मेवार छन्। उदाहरणका लागि, नेपालका पहिलो राष्ट्रपति रामवरण यादव र दोस्रो राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले संवैधानिक ज्ञानका दृष्टिबाट एक निरक्षरको रूपमा काम गरेको छन्।

तत्कालीन प्रधानमन्त्री 'प्रचण्डले प्रधानसेनापति रुक्माङ्गद कटवाललाई हटाउने निर्णयविरुद्ध राष्ट्रपति यादवले प्रधानमन्त्रीको निर्णयलाई खारेज गरे। राष्ट्रपतिको निर्णयको कारण प्रधानमन्त्री प्रचण्डले राजीनामा दिए। संवैधानिक हिसाबले प्रधानमन्त्रीको राजीनामा राष्ट्रपतिको वैधानिकतामा चुनौती थिए, किम्बने राष्ट्रपतिलाई त्यसी गर्ने अधिकार थिएन, छैन। राष्ट्रपतिले कम्तीमा सर्वोच्च अदालतको राय सोधु उचित हुन्थ्यो। राष्ट्रपतिको कारबाहीलाई प्रधानमन्त्रीले अदालतमा चुनौती दिन सक्थे। यीमध्ये कुनै पनि भएन। 'प्रचण्डले आफ्नो गल्ती स्वीकार गरेको छन्, तर राष्ट्रपति यादवले आफूले गरेको निर्णयमा गर्व गरेको देखिन्छ। यसरी बहुमुखी टाउको भएको संवैधानिक प्रणाली स्थापना भयो। यही कारणले तेस्रो राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा राजनीतिक दलहरूस्थीच गठबन्धन निर्माण र तोडफोड तीव्र छ। त्यसै राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले संसद्या सरकारको नीति पढदा आफ्नै सरकारको आलोचना गर्नु आफ्नो आश्वर्यजनक र संवैधानिक कानुनको अशिक्षित व्यक्तिको कार्य थियो। त्यसमाथि दुईपटक संसद् विघटनलाई अवैधानिक रूपमा समर्थन गरेकोमा सर्वोच्च अदालतले अन्यायपूर्ण ठहर गरेपछि पनि सत्तामा बसिरहनु संवैधानिक आचरण नभएको उदाहरण हो। समर्थकहरूले यस्ता कार्यहरूको पनि प्रश्नामा गर्न सक्छन्, तर आम नागरिकबाट सम्मान प्राप्त गर्ने मद्दत गर्दैन।

नेपालको संविधानअनुसार राष्ट्रपतिलाई संसद्बाट पारित विधेयक अस्वीकृत गर्ने अधिकार छैन। संसद्बाट पारित कुनै पनि कानुनको सही वा गलतका लागि सरकार जिम्मेवार हुन्छ। तर, संसदले दुईपटक राष्ट्रपतिसमक्ष पठाए, पनि नागरिकता विधेयक राष्ट्रपतिले अस्वीकृत गरिन्। बेलायत र भारतको संसद्बाट पारित विधेयकमा त्यहाँका राष्ट्रप्रमुखले हस्ताक्षर गर्न अस्वीकार गर्न सक्दैनन्। चिविडिसंसदीय प्रणालीअन्तर्गत राज्य प्रमुख (राजा) द्वारा संसदीय कानुनमा हस्ताक्षर गर्न आवश्यक हुन्दैन। अमेरिकाको राष्ट्रपतीय प्रणालीअन्तर्गत अमेरिकी कंग्रेसले पारित गरेको विधेयकमा राष्ट्रपतिले दुईपटक हस्ताक्षर गर्न अस्वीकार गरे भने त्यो विधेयक स्वतः कानुन बन्छ।

संविधानको पालना र संरक्षण गर्ने राष्ट्रपतिको प्रमुख कर्तव्य हुनेछ भनेर नेपालको संविधानमा उल्लेख छ। यसको अर्थ राष्ट्रपति संविधानको अन्तिम व्याख्याकर्ता हो भने होइन। अमेरिकी राष्ट्रपतिको शपथको भाषा 'म संविधानको

संरक्षण र रक्षा गर्नेछु भन्ने छ। तर, अमेरिकाको सर्वोच्च अदालतलाई कानुनको अधीनमा समान न्याय सुनिश्चित गर्ने र संविधानको संरक्षक र व्याख्याकर्ताको रूपमा कार्य गर्ने जिम्मेवारी छ। कुनै पनि लोकतात्त्विक मुलुकमा राष्ट्र प्रमुख र सरकार प्रमुख संविधानको अन्तिम व्याख्याकर्ता वा संविधानको संरक्षक हुन्दैन। राष्ट्रपति वा प्रधानमन्त्रीले संविधानमा विधिकारी काम गर्नुपर्छ।

नेपालमा राष्ट्रपति संविधानको संरक्षक भन्ने एक अलोकतात्त्विक प्रचलित छ। अर्को संसदीय व्यवस्थाअन्तर्गतको प्रधानमन्त्रीय प्रणाली र योअन्तर्गतको राष्ट्रपति असफल भएकाले प्रत्यक्ष निर्वाचित राष्ट्रपति आवश्यक छ भन्ने मिथक पनि प्रचलित छ। स्वतन्त्र न्यायपालिका भएका मुलुकमा राष्ट्रपतिले संविधानले तोकेको दायित्व पूरा गर्नुपर्छ। बहुमत अलोकतात्त्विक राजनीतिक मानसिकता भएको नेपालजस्तो मुलुकमा प्रत्यक्ष निर्वाचित राष्ट्रपतिले कसरी लोकतात्त्विक निर्णय गर्न सक्छ ? यस्तो प्रत्यक्ष निर्वाचित राष्ट्रपति अर्को जंगबहादुर राणा नहोला भएर कसले र्यारेन्टी दिन सक्छ ?

शक्ति पृथकीकरण र सन्तुलनको मिथक : चलनयत्तीको शक्ति पृथकीकरण र सन्तुलनको हिसाबले नेपालमा 'शक्ति असन्तुलन र अनियन्त्रण' छ। लोकतात्त्विक प्रणालीमा सञ्चार माध्यमलगायत र सरकारका तीने अंगले आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्र रहेका काम गर्ने अपेक्षा गरिन्छ। सरचनागत स्पमा सरकारका अरु अग्रभन्दा कार्यपालिका शक्तिशाली हुन्छ। किनभने सेना र प्रहरी कार्याकारीको अधीनमा हुन्छ। त्यसैले, व्यवस्थापिका र न्यायपालिकाले कार्यपालिकाको मनोमानी रोकनुपर्छ। जनताको निर्वाचित प्रतिनिधि निकाय हुने भएकाले विधायिका आफ्नो भूमिकाबारे सचेत हुनुपर्छ।

मुलुकको न्यायिक विवेकको रूपमा काम गर्ने न्यायपालिकाले पनि व्यवस्थापिकाको भूमिकालाई हस्तक्षेप गर्नुहुँदैन। सरकारका तीन अंगबीचको उचित शक्ति सन्तुलन र निष्पन्नविना संसदीय वा राष्ट्रपतीय शासन प्रणालीले काम गर्न सक्दैन। नेपालको संसदीय व्यवस्थालाई लिएर आलोचना भइरहेको वर्तमान अवस्थामा प्रत्यक्ष निर्वाचित राष्ट्रपतीय प्रणालीको माग गर्नहरूले यो बुझनुपर्छ। नेपालाको केही वरिष्ठ नेताहरूले प्रेसको मात्र होइन, न्यायपालिकाको पनि लगातार आलोचना गरिरहेका छन्। विशेषगरी संसद् विघटनसम्बन्धी सर्वोच्च अदालतको फैसलालाई लिएर आज पनि आलोचना जारी छ। अदालतको आलोचना गर्नुको सही आलोचकहरूले संविधानको विद्यमान प्रावधान संसोधनको प्रस्ताव राख्दा ताकिक हुन्थ्यो होला।

सार्वभौम संसदको मिथक : नेपालको संसदले गर्नुपर्छ भूमिका निर्वाच गरेको छ ? जनतालाई नियन्त्रण गर्ने कार्यपालिकाद्वारा संसदको दुरुपयोग भइरहेको छ। नेपालमा संसदले कार्यपालिकालाई नियन्त्रण गर्ने सकेको छैन। संसदीय सार्वभौमसत्ता वा विधायिकी सर्वोच्चता लोकतन्त्रका संवैधानिक अवधारणा हुन्।

व्यवस्थापिकाको सार्वभौमसत्ता भएका मुलुकमा कार्यपालिका र न्यायिक निकायमधि व्यवस्थापिकीय सर्वोच्चताको मान्यता हुन्छ, यद्यपि कानुनको अन्तिम व्याख्या न्यायपालिकाले गर्छ। व्यवस्थापिकाले कानुन बनाएर न्यायिक निर्णय उल्टाउन सक्छ, न्यायपालिकाले पनि व्यवस्थापिकाबाट पारित कानुनको न्यायिक समीक्षा गर्न सक्छ ? सांसदा कसरे कसलाई प्रतिनिधित्व गर्छ ? सांसद कसरी निर्वाचित हुन्छन् ? सार्वभौम महत्वपूर्ण कुरा, के जनताको सामूहिक इच्छा कानुनमा प्रतिविवित हुन्छ ? यदि छैन भने सरकारी कर र अवैध असुलीमा कुनै भिन्नता रहनेछैन। प्रहरी र गैरकानुनी गिरेहामा कुनै भिन्नता रहनेछैन। कानुनको वैधानिकता भ्रम हुन्छ। सरकारको अस्तित्व पनि हुँदैन। यस्तो अवस्थामा राज्यले भयदोहन गर्छ।

नेपालको संविधानअनुसार राष्ट्रपतिलाई संसद्बाट पारित विधेयक अस्वीकृत गर्ने अधिकार छैन। संसद्बाट पारित कुनै पनि कानुनको सही वा गलतका लागि सरकार जिम्मेवार हुन्छ। तर, संसदले दुईपटक राष्ट्रपतिसमक्ष पठाए, पनि नागरिकता विधेयक राष्ट्रपतिले अस्वीकृत गरिन्। बेलायत र भारतको संसद्बाट पारित विधेयकमा त्यहाँका राष्ट्रप्रमुखले हस्ताक्षर गर्न अस्वीकार गर्न सक्दैनन्। चिविडिसंसदीय प्रणालीअन्तर्गत राज्य प्रमुख (राजा) द्वारा संसदीय कानुनमा हस्ताक्षर गर्न आवश्यक हुन्दैन। अमेरिकाको राष्ट्रपतीय प्रणालीअन्तर्गत अमेरिकी कंग्रेसले पारित गरेको विधेयकमा राष्ट्रपतिले दुईपटक हस्ताक्षर गर्न अस्वीकार गरे भने त्यो विधेयक स्वतः कानुन बन्छ।

देखि २५ प्रतिशत निर्णय मात्रे कार्यान्वयन भएका छन्।

के यही हो, संसदको काम गर्ने तरिका ?

स्वतन्त्र न्यायपालिकाको मिथक : के सर्वोच्च अदालतले व्यवहारमा न्यायिक स्वतन्त्रताको अपेक्षा पूरा गरेको छ ? नेपालको संविधान र कानुनको व्याख्या गर्ने अन्तिम अधिकार सर्वोच्च अदालतलाई हुनेछ। संविधानको कुनै पनि व्याख्या वा कानुन वा सर्वोच्च अदालतले मुदा चलाउँदा तोकेको कानुनी सिद्धान्त सबैले पाल्ना गर्नुपर्छ। यी प्रावधान नेपालको वर्तमान संविधानले सर्वोच्च

विषय बनेको छ। यो गम्भीर विषय हो।

न्यायाधीश पक्षपातरहित, व्यक्तिगत व्यावसायिक नैतिकता, शैक्षिक र व्यावसायिक अनुभव, कानुनी मुद्दाहरूको सामना गर्ने र सफलतापूर्वक न्यायलाई प्रभावकारी गर्न सक्ने हुनुपर

अराजक बन्दै लघुवित विरोधी गतिविधि

काठमाडौं। पछिलो समय क्रण मिनाहादेखि संस्था खारेजीसम्मको माग उठाउँदै देशव्यापी विरोध कार्यक्रम अराजक बनेको छ। मंगलबार एक लघुवित वित्तीय संस्थाका कर्मचारीलाई एक समूहले मोसो दलेको छ। त्यो समूहले एनआइसी एसिया लघुवित वित्तीय संस्थाको जाजरकोट शाखामा कार्यरत कर्मचारी गोपालप्रसाद उपाध्यायमाथि मोसो दलेको हो। क्रणको किस्ता उठाउन गएका उपाध्यायलाई मोसो दलेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय, जाजरकोटले जानकारी दिएको छ। प्रहरीका अनुसार मोसो दलेको आरोपमा विलव समूहका जना पूर्णबाहुदुर सार्की, निराजन शाही, बलबहादुर मल्ल, दीपन्द्रिह, लोकन्द्र विक र वीरबहादुर नेपालीलाई प्रहरीले पकाउ गरेको छ। उनीहरूले करिब पाँच लाख रुपैयाँ लुटपाटसमेत गरेको प्रहरीले जनाएको छ।

लघुवित बैंकर्सको आपति
मोसो दल्ले घटनालाई लिएर लघुवित

बैंकर्स एसोसिएसनले आपति जनाउँदै विज्ञप्ति जारी गरेको छ। अति विकट क्षेत्रमा गई गरिबी न्यूनीकरण र महिला सशक्तीकरणका लागि अहोत्र खटिने लघुवितका कर्मचारीरामाथि भएको यो गतिविधि अमानवीय र अराजकताको पराकाष्ठा भएको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ।

लघुवित वित्तीय संस्थाहरूले विगत ३० वर्षदेखि ग्रामीण क्षेत्रमा गई विनापितो कर्जा उपलब्ध गराई ग्रामीण विपन्न महिलाहरूको जीवनस्तर माथि उकास्न निरन्तर लागिरहेको छ; विज्ञप्तिमा भनिएको छ, 'यहीक्रममा जाजरकोटजस्तो अति विकट क्षेत्रमा गई गरिबी न्यूनीकरण र महिला सशक्तीकरणका लागि अहोत्र खटिने लघुवितका कर्मचारीरामाथि भएको यो कारबाही अमानवीय र अराजकताको पराकाष्ठा हो यसको जिति नै निन्दा गरे पनि कमै हुन्छ, यसले राज्यको सुरक्षा प्रणालीमा पनि प्रश्न उठाएको छ।'

घटनाका दोषीविरुद्ध एनआइसी एसिया लघुवितले कानुनी उपचार खोज्ने

संघका अध्यक्ष प्रकाशराज शर्माले बताए। 'यस्तो गतिविधिले काम गर्ने कर्मचारीको आत्मसम्मानमा ठेस पुगेको छ। पैसा पनि लुटिएको छ; उनले भने, हामीले राज्यविहीनताको अनुभव गरेका छौं। हामीले के अपराध गरेका छौं र ? हामीले गल्ती गर्न्हां होला। तर, अपराध गरेका छैनौं।' देशमा अराजकताको अवस्था सिर्जना हुँदै गएको छ, यस्तो परिस्थितिमा कति पनि विचलित नभई आफ्नो सुरक्षाको ख्याल गर्ने पनि लघुवितकर्मी सबै कर्मचारीलाई विज्ञप्तिमार्फत आव्हान गरिएको छ। 'यस्तो गतिविधिले कसैलाई लाभ नदिने बरु उल्टै जनमानसमा नकारात्मक प्रभाव पार्ने र देशमा अराजकतालाई बढवा दिने, अधिक अस्थिरता निर्माताने र देशको अर्थतन्त्र नै दुर्घटनाग्रस्त हुने सम्भावना हुँदा यस्ता गतिविधि तत्काल बन्द गरी शान्तिपूर्ण रूपले काम गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न सम्भिति सबै पक्षसँग अपिल गर्दछौं,' विज्ञप्तिमा उल्लेख छ।

होटल तथा पर्यटन व्यवसायी संघ बागमती प्रदेशको अध्यक्षमा दामोदर नेपाल

होटल तथा पर्यटन व्यवसायी संघ नेपाल, बागमती प्रदेशको अध्यक्षमा दामोदर नेपाल सर्वसम्मत निर्वाचित भएका छन्।

बुधबार बागमती प्रदेशको विलालाई सम्पन्न संघको दोस्रो अधिवेशनले नेपाललाई सर्वसम्मत अध्यक्षमा निर्वाचित गरेको हो। नवनिर्वाचित अध्यक्ष नेपाल यसअधि संघको महासचिव थिए।

यस्तै संघको वरिष्ठ उपाध्यक्षमा श्यामकुमार (भालु) श्रेष्ठ निर्वाचित भएका छन् भने प्रथम उपाध्यक्ष र द्वितीय

उपाध्यक्षमा निपु सराप र राजकुमार श्रेष्ठ चयन भएका छन्।

संघको महासचिवमा भने राजकुमार प्याकुरेल चयन भएको निर्वाचन समितिले जनाएको छ। यस्तै, सचिवमा राजेन्द्र कुमार तिया, सहसचिव-हरिगोपाल

सापकोटा, कोषाध्यक्षमा शेखरमान श्रेष्ठ र सहकोषाध्यक्षमा विनोद लामिछाने चयन भएका छन्।

सदस्यहरूमा रामशरण नेपाल, अमृत बहादुर श्रेष्ठ, होम बहादुर श्रेष्ठ, सुनिल

अर्याल, ललितजंग सिंह, सन्तोष घले, नमराज मरडा, कल्पना पौडेल, सुरिप देवकोटा र राजन भट्ट चयन भएका छन्। सबै केन्द्रिय पदाधिकारीसहित कार्यसमिति सदस्य सर्वसम्मत चयन गरिएको हो।

विधानत संघको केन्द्रिय कार्यसमिति सदस्य २१ रहनेछ। जसमध्ये निर्वाचित कार्यसमितिले तीन जना सदस्य मनोनित गरिएमा तत्काल दुई जनालाई मनोनित गरिएको र १ जना मनोनित गर्न बाँकी नै राखिएको अध्यक्ष नेपालले जानकारी दिए।

किनकि जन्मदै नजन्मने शिशुका लागि नतुहिनु भनेको आमाको मृत्युको पर्खाई हो। नेपाली राजनीतिमा चिराकारको हुनैपर्छ, प्रतिक्षा यति छ, अपरेशनको साइट कहिले जुर्ने हो?

महाभारतका अनुसार जब जब असत्य बढ्छ, श्रीकृष्णको उदय हुन्छ। अच्छा धूतराट्रको भीमसेनलाई अङ्गालोमा कसेर धुलोपिठो पार्ने षड् यन्त्र थाहा पाएपछि श्रीकृष्णले चलायीका साथ फलामको नकली भीम बनाएर धूतराट्रका सामु उभ्याइदिएका थिए।

धूतराट्रले अङ्गाले मारेर नकली भीम चकनाचुरा पारिदिएपछि, धूतराट्रको होस् खुल्यो, लज्जित भए। असली भीम बाँचै। यतिबेला राष्ट्रस्त्री भीम खतरामा छ, धूतराट्रस्त्री शासक र गान्धार नरेश शकुनीको अन्त्यका लागि कूनै श्रीकृष्णावतारको प्रतीक्षा भइरहेछ। ती श्रीकृष्णालपी सूर्योदय कहिले हुन्छ, श्रीकृष्णको पदार्पण कहिले हुन्छ?

भुँझाउँदैको तकिर खोटो हो कि छाती कमजोर? राष्ट्र खिँडौंदो छ, नेताहरू खाइलाग्दा देखिएछन्। राष्ट्र चुसेर डकानेहरू राजनेता मै दुँ भनेर भ्यागुनो उफ्रे भैं उफ्रेको देखिन्छ। यो सबै दुर्योधन अहङ्कार हो। राष्ट्र जुरुखकै उचाल्ने नेता एउटा पनि छैनन्। राजनीति उचाल्न टारजस्तो छ। भरी नपरेर चरचरी चिरिएको खेतजस्तो बनिसक्यो।

राजनीति नाली बन्यो। नालीको

फोहरमा रूमलिएका किराको आफ्नै संसार हुन्छ। फोहरमा खेल्ने सुँगरलाई स्वर्ग र अमरत्व भनेको नाली नै हो। यस्तै महामारी कीराहरूका कारणले भूझाउन्छ, सम्यताको, शिष्टाको, शालीनताको, अपमानको पीडा भोगिरहेको छ। राष्ट्र असफल भइसकेको प्रमाण यही हो। असफल भइसकेपछि कहिले ढल्छ भनेर प्रतिक्षा गर्नु किन? कि त सुधार गर्नुपर्छ, कि मर्नुपर्छ? सुधार भएन भने मर्नुपर्छ, बिकल्प बाँकी रहन्न। मरेर बाँचैको जुनीलाई के बाँचैको भन्नु?

३३ वर्षाधि चुँडिएको चप्पल आगोले पोलेर, सेफटीपिनले अडकाएर, कपडाको लुहुरोले बाँधेर लगाउने नेताहरू अर्ब, खर्बका मालिक बनेका छन्। भूझाउन्छ नाना, खाना, छाना बिहीन नै छन्, चिसो भुझैमै छन्। मुनाफाखोर व्यापारीमा राष्ट्र चिनाउने, राष्ट्र बनाउने, त्याग र प्रतिबद्धता हुँदैन। भनिन्छ, व्यापारीको न देश हुन्छ, न देशभक्ति। व्यापारीको धर्म मुनाफा हेर्नु हो। हाप्रा नेता लाटाको देशमा गाँडो तन्नेरी बनेका छन्। सफल व्यापारी भएका छन्।

जनप्रतिनिधिको अँखामा राष्ट्र होस्, हातमा राष्ट्रको भण्डा होस्। हरेक नेताको छातीमा राष्ट्रको धुक्कुकी चलोस्, जनता तिनका साधक बन्नुन्। नेता भन्नासाथ देशभक्तिको भलक मिलोस्, संसदको मुहारमा देशको टलक देखियोस्। तब न संविधान, तब न लोकतन्त्र।

खेलकुद

भिन्सेन्जो राष्ट्रिय फुटबल टिमको मुख्य प्रशिक्षक

नेपाली राष्ट्रिय फुटबल टिमको मुख्य प्रशिक्षकमा इटालीका भिन्सेन्जो अल्बर्टो एनीस नियुक्त भएका छन्। अखिल नेपाल फुटबल संघ (एन्फा) ले बुधबार भिन्सेन्जोलाई राष्ट्रिय फुटबल टिमको मुख्य प्रशिक्षक नियुक्त गरेको हो।

एन्फाको बुधबार बसेको कार्यसमिति बैठकले भिन्सेन्जोलाई नियुक्त गर्ने निर्णय गरेको हो। पदपूर्ति समितिले सिफारिस गरेको अनुसार बैठकले भिन्सेन्जोलाई नियुक्त गरेको हो। मुख्य प्रशिक्षकका लागि १ सय ६८ जनाको आवेदन आएको थियो। जसमा पदपूर्ति समितिले २० जनालाई सर्टिफिकेट गरेको थियो।

३८ वर्षीय अनुभवी प्रशिक्षक भिन्सेन्जोलाई यस अधिकारीको राष्ट्रिय फुटबल टिमको प्रशिक्षण गरेको थिए। यूरोपाएर प्रो लाइसेन्स प्राप्त प्रशिक्षकले भारतीय कलब गोकुलम केरलालाई दुई पटक आई लिङ्गको उपाधि दिलाएका थिए।

उनले इन्डियन सुपर लिगमा नर्थ इस्ट युनाइटेडको टोली समेत सम्हालिसकेका छन्। मुख्य प्रशिक्षक अब्दुल्लाह अलमुताइरीले गत भद्रोमा राजीनामा दिएपछि नेपाली टोली मुख्य प्रशिक्षक विहीन रहेको थियो।

मच्छिन्द्रले जित्यो केपी ओली कपको उपाधि

मच्छिन्द्र फुटबल कलबले बुधबार केपी ओली कप फुटबल प्रतियोगिताको उपाधि जितेको छ। दशरथ रंगशालामा सातदोबाटो युथ कलबलाई टाइब्रेकरमा ५-३ ले हराउँदै मच्छिन्द्रले सिजनको दोस्रो उपाधिका रूपमा केपी ओली कप जितेको हो। यसअधि मच्छिन

● कुमारी बैंकले टाटाका विद्युतीय सवारी किन्न कर्जा दिने

कुमारी बैंक लिमिटेडले टाटाका विद्युतीय सवारीसाधन खरिद गर्नका लागि कर्जा दिने भएको छ। कर्जा लगानीसम्बन्धी सम्झौतामा टाटा गाडीको नेपालका लागि आधिकारिक विक्रेता सिप्रदी ट्रेडिङ प्रालिए र बैंकीबीच सम्झौता भएको हो।

पछिलो समय विद्युतीय सवारीसाधनको लोकप्रियता बढ्दै गएको र सोहीअनुरूपाफाना ग्राहकको माग पूरा गर्न कुमारी बैंकले आफ्ना देशव्यापी शाखाहरूबाट सहज रूपमा विद्युतीय सवारीसाधन कर्जा उपलब्ध गराउने कम्पनीले जनाएको छ।

सम्झौताअनुसार बैंकका ग्राहकले टाटा मोटर्सको विद्युतीय सवारीसाधन खरिद गर्दा बैंकबाट सजिलै बिजक मूल्यको आठ वर्षसम्म अवधि रहेको ८० प्रतिशतसम्म कर्जा प्राप्त गर्न सक्ने जनाइएको छ। बैंकले हाल देशभरमा तीन सय चार शाखा, दुई सय १९ एटिएम, ६२ शाखाहरित बैंकिङ इकाइ तथा ४९ एक्सटेन्सन काउन्टरमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ।

● नेपाल एयरलाइन्सको टिकटको भुक्तानी आइएमई पेमार्फत

आइएमई पे र नेपाल एयरलाइन्सबीच आइएमई पे विद्युतीय भुक्तानी सेवा प्रदानकर्ताका रूपमा रहने सम्झौता भएको छ। ग्राहकलाई भुक्तानी प्रिक्रिया सहज पार्नुका साथै विद्युतीय भुक्तानीलाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यका साथ कम्पनीले सम्झौता गरेको हो।

सम्झौताअनुसार ग्राहकलाई नेपाल एयरलाइन्सको वेबसाइटबाट टिकट बुक गर्दा आइएमई पेमार्फत भुक्तानी गर्न मिल्ने व्यवस्था गरिएको जनाइएको छ।

नेपाल एयरलाइन्सको वेबसाइटमा गई आफ्नो आवश्यकताअनुरूपको गन्तव्य र मिति छानी, मागिएको विवरणभरि चेकआउट गर्ने क्रममा आइएमई पे छनोट गरी सजिलै भुक्तानी गर्न सक्ने कम्पनीले जनाएको छ।

● ज्योति विकास बैंकको लाभांश पारित

ज्योति विकास बैंकले सेयरधनीका लागि प्रस्ताव गरेको लाभांश पारित भएको छ। बैंकको १५०० वार्षिक साधारणसभाले चुक्ता पुँजीको ३ प्रतिशत बोन सेयर तथा ३ दशमलव ८ प्रतिशत नगद गरी ६ दशमलव ८ प्रतिशत लाभांश वितरण प्रस्ताव पारित गरेको हो।

बोनस सेयर वितरणपश्चात बैंकको चुक्ता पुँजी चार अर्ब ३१ करोड ५७ लाख ८५ हजार रुपैयाँ पुग्ने जनाइएको छ। बैंकका अध्यक्ष हरिचन्द्र खड्काको साधारणसभामा भएको साधारणसभामा अनलाइन (भर्तुअल) प्रविधिमार्फत सहभागी हुने व्यवस्थासमेत गरिएको छ।

साधारणसभाले बैंकको आव ०७८/७९ को वार्षिक प्रतिवेदन पारित गर्नुका साथै सञ्चालक समितिको प्रतिवेदन, लेखापरीकको प्रतिवेदनसहित ०७९ असाम सान्तासम्मको वासलाल, नाफा-नोक्सान विसाब तथा नगद प्रवाह विवरणलाग्यतका वार्षिक वित्तीय विवरणउपर छलफल गरी स्थीकृत गरेको बैंकले जनाएको छ। साथै, बैंकको प्रबन्धपत्र र नियमावलीमा संशोधन गर्ने प्रस्ताव पनि पारित भएको उल्लेख छ।

साधारणसभाले बैंकको आव ०७९/८० को

लेखापरीक्षण गर्न लेखापरीक्षक नियुक्ति गर्नुका साथै बैंकको सहायक कम्पनी ज्योति क्यापिटल लिमिटेडको आव ०७८/७९ को वित्तीय विवरणसहितको बैंकको एकीकृत वित्तीय विवरणउपर छलफल गरी पारित गरेको जनाइएको छ।

● दुई अर्ब लगानीमा टायल उद्योग खुल्ने

मुरारका रूपले भारतको सोमानी सेरामिकससँगको साफेदारीमा देशमै टायल उद्योग सञ्चालनमा त्याउने भएको छ। दुई अर्ब रुपैयाँ लगानी हुने सेरामिकस उद्योगबाट सन् २०२३ भित्र टायल उत्पादन गरेर बजारमा त्याउने तयारी गरेको हो। रुपन्देहीको भेरहवा-परासी सडकखालमा १३ विधा क्षेत्रफलमा उद्योग निर्माण सुरु भइसकेको मुरारका समूहका प्रबन्ध निर्देशक पशुपति मुरारकाले बताए। उद्योगमा कसको कति लगानी रहने भन्ने विषय अर्भे दुग्धिन बाँकी रहेको उनको भनाइ छ। 'अहिलोको संकटमा उद्योगमा लगानी गरेर स्वदेशी तथा विदेशी लगानीकर्तामाफ सकारात्मक वातावरण बनाउन खोजेका हाँ,' उनले भने, 'हामीले भारतको प्रसिद्ध ब्रान्ड सोमानी सेरामिकसलाई भिर्त्याउँदै छौं।'

उद्योगबाट वार्षिक ३० लाख स्क्वायर मिटर टायल उत्पादन हुने मुरारकाले जानकारी गराए। दोस्रो चरणमा अर्को प्लान्ट पनि स्थापना गरेर थप ३० लाख स्क्वायर मिटर टायल उत्पादन गर्ने योजना छ। 'अहिले नेपालमा वार्षिक सेरामिकस टायलको माग एक करोड ८० लाख स्क्वायर मिटर रहेको छ,'

उनले भने, 'हामीले वार्षिक ६ लाख स्क्वायर मिटर टायल उत्पादन गरी ३३ प्रतिशत बजार समेट्ने लक्ष्य छ।'

अहिले भारतसहित विभिन्न देशबाट १० देखि १५ प्रतिशतसम्म टायल आयात गरिए दै एको छ। बाराको जितपुर-सिमरा उपमहानगरपालिकामा एउटा नेपोभिट टायल उद्योग सञ्चालनमा छ। हामीले उद्योग सञ्चालनमा त्याएपछि टायलको आयात घटाउँदै लैजाने मुरारकाले बताए। नेपालमा टायल उद्योग वित्तार गर्न पार्दै उत्साहित भएको सोमानी सेरामिकसका प्रबन्ध निर्देशक एवं सिइओ अभियेक सोमानीले बताए।

सेरामिकस टायलमा प्रयोग गरिने प्रमुख कच्चा पदार्थ माटो हो। टायल उत्पादनमा स्वदेशी कच्चा पदार्थ प्रयोगलाई प्राथमिकता दिने उद्योगले जनाएको छ। 'हामी सुरुवातमै ३५-४० प्रतिशत स्वदेशी कच्चा पदार्थ प्रयोग गर्छौं, त्यति कच्चा पदार्थ स्वदेशमै भेटिएको छ,' उनले भने, 'भविष्यमा शतप्रतिशत कच्चा पदार्थ नै स्वदेशी प्रयोग गर्ने हो।'

● नियमित उडानका लागि

रेसुंगा नगरपालिका र निगमबीच सम्झौता

काठमाडौं-रेसुंगा विमानस्थलमा नियमित हवाई उडानको लागि सम्झौता भएको छ। गुलीको रेसुंगा नगरपालिका र नेपाल वायु सेवा निगमबीच सम्झौता सम्पन्न भएको हो। नेपाल वायुसेवा निगमद्वारा सुरुमा हप्तामा एक दिन उडान गर्दै पछि हप्तामा तीन दिनसम्म पुन्याउने योजना छ।

सम्झौताबाट जानकारी दिएरे कांग्रेस गुली सभापति खिलाफ न्यूनो हवाई यातायात नियमित भएसँग गुलीको समग्र विकासको लागि कदम कोसेदुगा साबित हुने बताए।

● एससिटी चल्ने एटिएममा डिस्कभर-डाइनर्स तथा रुपेकार्ड पनि चल्ने

डिस्कभर फाइनान्सियल सर्भिस, डाइनर्स क्लब इन्टरनेसनल तथा भारतको एनपिसिआईअन्तर्गत जारी गरिएका रुपै इन्टरनेसनल कार्डहरू एससिटीसँग आबद्ध फाइनान्स कम्पनी, सहकारी तथा बैंकको एटिएमहरूमा चल्ने भएका छन्। यो सुविधासँगै

कपोरेट

नेसनल पेमेन्ट कपोरेसेन अफ इन्डिया (एनपिसिआई) द्वारा जारी गरिएका एक करोडभन्दा बढी रुपै इन्टरनेसनल कार्डहरू एससिटी नेटवर्कअन्तर्गतका एटिएमहरूमा प्रयोग गर्न सकिने भएको हो।

यसका साथै बाइनर्स र डिस्कभरका डेबिट तथा क्रेडिट कार्ड बैंको पर्यटकलाई पनि एटिएममार्फत कारोबार गर्नलाई सहज र सरल हुने स्मार्ट च्वाइस टेक्नोलोजिज (एससिटी)ले जनाएको छ। यो सुविधा छिड्दै नै एनएमवि बैंक र अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाले सञ्चालन गरेका एटिएमहरूमा पनि विस्तार गर्ने योजना राखिएको कम्पनीको भनाइ छ।

हाल भारतमा लोकप्रिय बैंके गरएको रुपेकार्ड भारतमा कार्यरत नेपाली तथा नेपाल भ्रमण गर्ने भारतीय नागरिकलाई नेपालमा चलाउन समस्या पर्ने गरेकोमा यो सुविधासँगै रुपेकार्ड प्रयोगकर्तालाई निकै सहज हुने कम्पनीले विश्वास व्यक्त गरेको छ।

● नेसनल लाइफ इन्स्योरेन्सको बिमा शुल्क क्युआरबाट भुक्तानी गर्ने मिल्ने

नेसनल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडले आपाना सबै शाखामार्फत फोनपे नेटवर्कमा आबद्ध वित्तीय संस्था वा इसेवाबाट डाइनामिक क्युआर स्क्यान गरी आपानो बिमा शुल्क बुझाउन सकिने व्यवस्था गरेको छ। आपाना ग्राहकवर्गलाई उच्चतम प्रविधिमा आधारित सर्वसुलभ सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले यो सेवा सुरु गरेको कम्पनीले जनाएको छ। कम्पनीको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत जगदीश खड्काको उपस्थितिमा नेशनल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनीको लजिस्टिक्सिस्थित केन्द्रीय कार्यालयमा एक समारोहबीच सो सेवाको औपचारिक सुरुवात गरिएको हो। यस प्रकारको उच्चतम प्रविधिमा आधारित सेवाबाट कम्पनीका ग्राहकवर्गले नगदरहित भुक्तानी गरी लाभ उठाउन सक्ने कम्पनीको आपेक्षा छ।

● शुभगृहको बोर्डमा सुरजसिंह ठकुरी

शुभगृह इन्स्टिच्युट एन्ड कन्सल्टेन्सीले आपानो बोर्डमा सुरजसिंह ठकुरीलाई ब्रान्ड एक्सेसडरको रूपमा नियुक्त गरेको छ। एमरेस्ट होटेलमा आयोजित एक समारोहबीच ठकुरी र शुभगृहबीच हस्ताक्षर भएको हो। 'विद्यार्थीलाई उचित सहयोग र परामर्श प्रदान गर्ने, उनीहरूको बौद्धिक जिज्ञासालाई उत्प्रेरित गर्ने विश्वव्यापी मान

प्रधानमन्त्री दाहाल...

कांग्रेसले आफै सरकारको नेतृत्व गर्ने छोडेर पुष्टकमल दाहालको आदेश स्वीकार गर्दै साडे तीन वर्षसम्म कुरिरहन सक्ने सम्भावना देखिएँदैन। त्यही कारणले गर्दा कांग्रेसले तत्कालिन गठबन्धन भत्काउन चाहेको थियो। गठबन्धन भत्कियो र त्यसको फाइदामा उसले राष्ट्रपति पाउने सम्भावना अधिक रहेको छ। राष्ट्रपतिको निर्वाचन फागुन २५ र उपराष्ट्रपतिको निर्वाचन चैत्र ३ गते सम्पन्न हुने भएको छ। राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपतिको निर्वाचन सम्पन्न भईसकेपछि कांग्रेसले पुष्टकमल दाहाललाई बोकिरहनुपर्ने अवस्था देखिएँदैन। कांग्रेस जुनसुकै सर्तमा

पनि सरकारको नेतृत्वमा जाने राजनीतिक उद्देश्यका साथ अधि बढेकाले गर्दा अहिलेसम्म पुष्टकमल दाहालले अरुलाई प्रयोग गर्न सफल रहेका भएपनि अबको केही महिनापछि उनी अस्त्रको लागि प्रयोग हुनुपर्ने अवस्थामा पुग्ने निश्चित रहेको छ।

पुष्टकमल दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्रको फाइदा अहिले कांग्रेसले राष्ट्रसँग उठाएको छ। दाहाललाई प्रधानमन्त्री बन्नु थियो बने त्यो पनि एमालेको संयोजनमा। आफू प्रधानमन्त्री बनेपछि आफूलाई प्रधानमन्त्री बनाउने एमाले लगायतका अन्य दलहरूलाई धोका दिँदै उनी कांग्रेस सहितको गठबन्धन बनाउन पुगेका छन्। आफू जुन दलको सहयोग र समर्थनमा प्रधानमन्त्री बनेपनि अर्को दललाई दबावमा

राख्न सकिन्छ भन्ने दाहालको मनोविज्ञानको दबावले अहिले काम गरेको जस्तो देखिएपनि दाहाल नराम्रोसँग फसेका छन्।

दाहालले एकै समयमा दुईवटा झुङ्गामा खुट्टा राख्ने अधि बढेका भएपनि त्यो लामा समयसम्म जान सक्ने सम्भावना देखिएँदैन। कांग्रेसले सत्ताको नेतृत्व आफूले गर्न पाउने अवस्थामा दाहाललाई बाकिरहने सम्भावना देखिएँदैन। कांग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई दिएको समर्थन फिर्ता लिएपछि दाहाल सरकार ढल्लो निश्चित छ। कांग्रेस अहिले त्यही राजनीतिमा रहेको छ। अर्थात केही समय हेर र पर्ख भनेर। दाहालले त्यसबेला रात्रे सहयोग र समर्थन पाउलान् त? त्यसीले भन्ने सकिन्छ दाहाल आफूले खनेको खाल्डोमा आफै पर्दैछन् भनेर।

एमाले र माओवादी केन्द्रको गठबन्धनलाई समर्थन गर्ने र संसदमा रहेका एमाले बाहेका अन्य दल र केही स्वतन्त्र सांसदहरूलाई कांग्रेसको पक्षमा ल्याउने जिम्मेवारी आफूले लिने सहमति गरेका हुनाले नै प्रायिक रूपमा फागुन १३ गतेमात्र सात दलीय गठबन्धन भत्किएको थियो। सत्ता गठबन्धन पुस २५ गते नै भत्किएको थियो।

नेकपा एमाले र माओवादीबीच गठबन्धन हुँदा सो गठबन्धनलाई सहयोग गर्ने अन्य दलहरू अहिले कांग्रेस, माओवादीको गठबन्धनमा पुगेका छन्। जनमत पार्टी, जसपा, नागरिक उन्मुक्ति, लोसपालगायत केही स्वतन्त्र सांसदले नेकपा

पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयका मन्त्री श्रेष्ठले देखाएको व्यवहार र कार्यशैलीले गर्दा माओवादी केन्द्रको सरकार तथा विकास र जनताको सेवा भन्ने शब्दकै अपमान भएको मन्त्रालय सूत्रले दाबी गरेको छ। मन्त्री श्रेष्ठले एक महिना नपुर्वै ३ जना महानिर्वशक फेर्नुको अर्थ मन्त्रीको स्वार्थलाभ बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन।

मन्त्रीको अपमान र राजनीतिक प्रतिशेष मात्र हो। नेपालमा राजनीतिक अस्थिरता रहेको सन्देश प्रधानमन्त्री दाहालले नै दिएका छन्। राजनीतिक अस्थिर रहेको भए दलहरूले मिलाउनु पर्ने हुन्छ।

पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयका मन्त्री श्रेष्ठले देखाएको व्यवहार र कार्यशैलीले गर्दा माओवादी केन्द्रको सरकार तथा विकास र जनताको सेवा भन्ने शब्दकै अपमान भएको मन्त्रालय सूत्रले दाबी गरेको छ। मन्त्री श्रेष्ठले एक महिना नपुर्वै ३ जना महानिर्वशक फेर्नुको अर्थ मन्त्रीको स्वार्थलाभ बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन।

मन्त्रीको अपमान र राजनीतिक प्रतिशेष मात्र हो। नेपालमा राजनीतिक अस्थिरता रहेको सन्देश प्रधानमन्त्री दाहालले नै दिएका छन्। राजनीतिक अस्थिर रहेको भए दलहरूले मिलाउनु पर्ने हुन्छ।

मन्त्रीको अपमान र राजनीतिक प्रतिशेष मात्र हो। नेपालमा राजनीतिक अस्थिरता रहेको सन्देश प्रधानमन्त्री दाहालले नै दिएका छन्। राजनीतिक अस्थिर रहेको भए दलहरूले मिलाउनु पर्ने हुन्छ।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका छन्।

त्यसै थाइल्यान्डबाट चार हजार आठ सय दुई, दक्षिण कोरियाबाट तीन हजार दुई सय ४६, अस्ट्रेलियाबाट दुई हजार नौ सय ६१, चीनबाट दुई हजार दुई सय ६६, स्थानमारबाट दुई हजार दुई सय ३२, श्रीलंकाबाट दुई हजार एक सय ७१ र जर्मनीबाट दुई हजार एक सय आठ पर्यटक नेपाल भित्रिएका